

VEERTIEN FICHES

voor de onderhandelaars van de nieuwe Vlaamse Regering

Vlaamse Onderwijsraad

Kunstlaan 6 bus 6
BE-1210 Brussel

T +32 2 219 42 99
F +32 2 219 81 18

www.vlor.be
info@vlor.be

Wijs beleid door overleg

Advies op eigen initiatief

Uitgebracht door de Algemene Raad op 22 mei 2014 met eenparigheid van stemmen

Vorbereiding: ad-hocwerkgroepen - bespreking en aftoetsing in deelraden en commissies

Dossierbeheerder: gecoördineerd door Mia Douterlungne

Inleiding

Op het einde van de vorige legislatuur zaten alle partners binnen de Vlor samen aan tafel om **aanbevelingen** te formuleren voor het onderwijsbeleid van de nieuwe Vlaamse Regering 2014-2019. De raad vertaalde die aanbevelingen in een [memorandum](#) dat hij in aanloop van de parlementsverkiezingen bezorgde aan alle politieke partijen. In navolging daarvan stelt de Vlor nu enkele **concrete maatregelen** voor, gebundeld in veertien themafiches.

Gemeenschappelijke en gedragen verwachtingen

De fiches zijn het resultaat van intensief overleg van alle stakeholders die zetelen in de Vlor. Ze werden voorbereid in technische werkgroepen, representatief en breed samengesteld. De concrete aanbevelingen zijn aldus breed gedragen en vertolken de gemeenschappelijke verwachtingen en vragen van het hele onderwijsveld.

De thema's

Veertien fiches

In de loop van januari-februari 2014 deden de deelraden van de Vlor suggesties van mogelijke thema's. Die thema's werden uitgewerkt in 14 fiches met concrete voorstellen voor de aanpak van:

1	Onderwijs capaciteit en -infrastructuur.....	3
2	Onderwijs als aantrekkelijke werkplek	7
3	Financiering van onderwijs	13
4	De rol van de overheid bij onderwijsinnovaties.....	17
5	Eindoelen.....	21
6	Kwalificerende onderwijsloopbanen en hbo5	23
7	Gelijke onderwijskansen.....	29
8	Leerlingenbegeleiding.....	33
9	Het partnerschap tussen onderwijsaanbieder en onderwijsgebruiker	37
10	Ict-integratie in het leerplichtonderwijs.....	41
11	Verankering van lopende processen – implementatie en bijsturing maatregelen	43
12	Samenwerking tussen onderwijs en welzijn	51
13	Buitenschoolse kinderopvang in scholen	53
14	Federale bevoegdheden met implicaties voor onderwijs	55

En de hervorming secundair onderwijs?

Voor zijn standpunt over een ander zeer belangrijk lopend proces, nl. de hervorming van het secundair verwijst de Vlor naar zijn uitgebreid [advies over het masterplan hervorming secundair onderwijs](#). Naar aanleiding van zijn memorandum herhaalde de Vlor zijn standpunt over dit plan. De raad vindt het positief dat er een plan is voor de hervorming van het secundair onderwijs en staat genuanceerd achter de marsrichting die het aangeeft voor onderwijsinnovatie. Hij ziet echter heel wat punten die nog verder moeten worden uitgewerkt in overleg met de onderwijsactoren. Daarom vraagt hij aan de toekomstige Vlaamse Regering om het overleg over de hervorming van het secundair onderwijs met alle betrokken partners verder te zetten.

Hoogste tijd voor capaciteit en infrastructuur

1 Waar moeten we naartoe?

- **Iedere lerende uit het leerplichtonderwijs, het deeltijds kunstonderwijs en het volwassenenonderwijs heeft een garantie op een optimale studiekeuze of keuze van onderwijsinstelling**

De capaciteitsproblematiek in het hoger onderwijs is, in vergelijking met de uiterst dringende noden in het leerplichtonderwijs, van een andere orde maar vraagt wel een structurele beleidsvisie.

- **De overheid pakt het capaciteitsprobleem dubbel aan:**
 - Op korte termijn pakt zij de dringende noden aan:
De overheid waarborgt de **minimale capaciteit**, dit wil zeggen: één plaats voor iedere leerling.
 - Tegelijk werkt zij, in overleg met alle betrokkenen, een strategische planning uit die op middellange termijn waarborgen biedt voor een **optimale capaciteit** die fysieke normen overstijgt en afgestemd is op:
 - onderwijskundige en maatschappelijke principes zoals diversiteit, actieve en passieve keuzevrijheid, kiezen in functie van talenten;
 - essentiële aspecten van kwaliteit van onderwijs;
 - nieuwe leeromgevingen en didactische mogelijkheden;
 - de lerende en zijn ontwikkelingsnoden;
 - voldoende competente leerkrachten/docenten en andere onderwijsondersteuners (ZIE OOK [FICHE 2](#)).

2 Wat moet daarvoor gebeuren?

- **Aanpak dringende noden in het basis- en secundair onderwijs**
Strategische, duurzame en structurele maatregelen met:
 - meer kansen en incentives voor **masterplanning** waarin diverse relevante beleidsprocessen met elkaar sporen (onderwijs capaciteit, ruimtelijke ordening, kinderopvang, sociale en culturele infrastructuur);
 - sterkere stimuli voor **multifunctioneel gebruik** en voor duurzame inzetbaarheid van publieke sociaal-culturele gebouwen. De regelgeving vanuit verschillende sectoren (zowel op Vlaams als op federaal niveau) is hiervoor ontoereikend; er is nood aan afstemming in benaderingswijzen, criteria, subsidiestromen, vervaldata, ...;
 - structurele financiering op basis van **meerjarenfinanciering** op alle beleidsniveaus;
 - overleg over de aanwending van de middelen op het **lokale niveau** met garanties dat aanbieders onderwijsinstellingen kunnen oprichten in het kader van de actieve vrijheid van onderwijs;
 - een vertaling van onderwijs capaciteit naar **belendende onderwijsdossiers en vice versa**, zoals de omkadering in onderwijs en in de onderwijsondersteuning, financiering clb, het

beleidsvoerend vermogen van onderwijsinstellingen, de ontwikkeling van leerlingenstromen ingevolge het M-decreet en het masterplan secundair onderwijs, de beslissingen inzake omkadering basisonderwijs, een eventueel decreet op het deeltijds kunstonderwijs;

- **overleg met alle betrokkenen** over de aanpak.

– **Proactieve aanpak van capaciteit in het secundair onderwijs**

Het is nu al duidelijk dat er een demografische druk zal zijn op het secundair onderwijs vanaf 2017. Maar nieuwe plaatsen in onderwijs creëren, kost tijd. Een ad-hoc aanpak is niet wenselijk. Daarom moet de overheid nu al, in overleg met alle betrokkenen, een strategische planning uitwerken.

– **Specifieke strategische en structurele aanpak voor capaciteit in Brussel**

- Kanalen creëren voor samenwerking met de Franse Gemeenschap en met de Brusselse instellingen door de oprichting op korte termijn van geëigende overlegstructuren en aansturing.
- Een oplossing bieden voor de financieringsproblematiek binnen die samenwerkingsstructuren.

– **Een investeringsplan voor onderwijsinfrastructuur (met inbegrip van internaten en clb) uitgaand van:**

- de verschillende 'levensfasen' van een gebouw: onderhoud, modernisering, vernieuwbouw, nieuwbouw;
- actuele leernoden.

– **Investeringsmiddelen voor infrastructuur in het volwassenenonderwijs zoals al was toegezegd bij de totstandkoming van het decreet op het volwassenenonderwijs in 2007**

De druk op de infrastructuur van de centra neemt de laatste jaren toe door een grotere deelname van cursisten aan volwassenenonderwijs overdag.

– **Een langetermijnvisie voor de infrastructuur in het hoger onderwijs**

De visie moet antwoorden bieden zowel aan de toenemende participatiegraad als aan de veranderende leeromgevingen.

3 Kritische voorwaarden

– **Een evidence informed en geïntegreerde kennisbasis**

De kennisbasis moet voldoende elementen bevatten om de reële huidige capaciteit in kaart te brengen evenals parameters om te komen tot kwaliteitsvolle onderwijsinfrastructuur in de toekomst. Dit moet relevant zijn voor alle beleidsniveaus en ook de relevante ontwikkelingen in het Brussels hoofdstedelijk gewest meenemen. Een kennisbasis is noodzakelijk, maar mag geen alibi zijn voor beleidsbeslissingen of het maken van maatschappelijke keuzes.

– **De strategische planning krijgt vorm in overleg** met de relevante onderwijsactoren en -partners

– **Samenwerking tussen onderwijsinstellingen**

Door meer samenwerking versterken het beleidsvoerend vermogen van de onderwijsinstellingen en de competenties van schoolbesturen en beheerders van (ver)bouwprojecten op het vlak van conceptualiseren, bouwen, beheren, onderhouden en

ontwikkelen van infrastructuurprojecten. Dat moet gebeuren met respect voor de eigenheid van de verschillende pedagogische projecten.

➤ **Samenwerking met andere sectoren**

Onderwijsinstellingen moeten meer samenwerken met de welzijns-, sociale en culturele voorzieningen in hun regio en waar mogelijk inzetten op multifunctionaliteit van gebouwen.

➤ **Een meerjarenplanning financieel beleid en stabiele financieringsmechanismen**

De middelen voor onderwijscapaciteit moeten komen uit verschillende publieke financieringskanalen en beleidsdomeinen. Die financiering vanuit andere kanalen kan alleen aanvullend zijn ten aanzien van de publieke basisfinanciering.

De overheid moet onderzoeken welke modellen schoolbesturen en private financiers kunnen faciliteren en ondersteunen bij de prefinanciering van (ver)bouwprojecten en bij de opstart van nieuwe scholen (erfpacht, aankoop, huur van gebouwen, ...).

Het overleg tussen de betrokken partijen over alle aspecten van de financiering van schoolgebouwen en –infrastructuur en mogelijke alternatieven moet worden versterkt.

➤ **Een evaluatie van de formules publiek–private samenwerking op hun effectiviteit (met inbegrip van de kostprijs)**

Indien ze een meerwaarde bieden, moeten ze een stevige juridische en begrotingstechnische basis hebben. De regelgeving moet flexibel en lokaal toepasbaar zijn. De verdere evolutie van de lopende inhaaloperatie ‘scholen voor morgen’ moet vanuit dit bredere perspectief worden benaderd.

4 Indicatoren om te oordelen of maatregelen effectief zijn

- Er zijn geen wachtlijsten voor inschrijving in een onderwijsregio;
- De populatie van onderwijsinstellingen weerspiegelt de diversiteit van de samenleving;
- Keuzes voor een onderwijsinstelling of een studie worden niet beïnvloed door capaciteitsvragen;
- Onderwijsinfrastructuur met inbegrip van de clb en internaten is duurzaam (onderhoud, vernieuwbouw en nieuwbouw) en reikt verder dan beantwoorden aan energienormen en fysische normen;
- De infrastructuur stimuleert innovatieve leeromgevingen die beantwoorden aan de leer- en ontwikkelingsnoden van lerenden en dus meer dan een architecturale benadering omvatten. De leeromgevingen ondersteunen leerkrachten/docenten in hun pedagogisch en didactisch handelen;
- De Vlaamse overheid voorziet in voldoende middelen voor creatie en onderhoud van de onderwijsinfrastructuur (met inbegrip van clb en internaten);
- Er zijn niet langer onderwijsinstellingen (clb en internaten) die een beperkt gunstig advies krijgen na een doorlichting door de inspectie omwille van infrastructurele tekorten en onderhoud van het gebouw.

Meer lezen?

[Hoogste tijd voor capaciteit. Strategische verkenning, april 2014](#)

[Advies over de uitdagingen voor onderwijsinfrastructuur, 29 april 2010](#)

Onderwijs als aantrekkelijke werkplek

1 Waar moeten we naartoe?

Om onderwijskwaliteit voor alle lerenden te garanderen, heeft Vlaanderen nood aan:

- **voldoende en goed opgeleid onderwijspersoneel¹:**
 - dat deskundig en gemotiveerd is, over de nodige ruimte om autonoom professioneel te handelen beschikt en beroepsfierheid uitstraalt, waardoor het beroep van leraar een hoge maatschappelijke waardering geniet;
 - met voldoende **loopbaanperspectieven** die maken dat leraren in hun beroep kunnen groeien en ontwikkelen.
- **in een professionele werkomgeving:**
 - als lid van een professioneel team;
 - in een aangename werkomgeving.

2 Wat moet daarvoor gebeuren?

2.1 Professionele autonomie voor onderwijsinstellingen en leraren

De overheid moet instellingen vertrouwen geven en de ontwikkeling van hun beleidsvoerend vermogen ondersteunen.

Waarom?

Onderwijspersoneel krijgt ruimte om autonoom professioneel te handelen binnen de kerntaken van het beroepsprofiel, met name als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen, als opvoeder, als inhoudelijk expert en als organisator van leer- en ontwikkelingsprocessen. Dat past in een globaal beleid dat de beroepsfierheid versterkt en de jobinhoud aantrekkelijker maakt en uiteindelijk leidt tot een hogere **maatschappelijke waardering voor het beroep**.

Deze autonomie moet onderwijsinstellingen ook toelaten om te investeren in het **partnerschap met ouders** (ZIE OOK [FICHE 9](#)).

Hoe?

- **Coherente, transparante, tijdig opgeleverde regelgeving op hoofdlijnen**
Onderwijsinstellingen de ruimte geven om binnen decretale kaders voldoende autonoom te handelen.
- **Bedachtzaamheid in toeschuiven extra opdrachten voor onderwijspersoneel**
Bijkomende opdrachten dienen getoetst te worden aan de kernopdrachten van onderwijs. In de uitwerking van beleidsmaatregelen moet de overheid niet-functionele planlast vermijden.

¹ Dit geldt voor alle onderwijsniveaus, in de verschillende onderwijsvormen en -sectoren en dat in alle regio's en is ook van toepassing voor het 'niet'-onderwijzend personeel van onderwijsinstellingen.

2.2 Het debat over de loopbaan voeren

Waarover?

Er dient onderzocht op welke manier het beroep van leraar (en onderwijspersoneel in het algemeen) aantrekkelijker kan worden en hoe mentoraat en jobdifferentiatie daartoe kunnen bijdragen (zie ook [□](#)).

Hoe?

- In overleg met alle betrokken actoren;
- Vanuit een langetermijnvisie, op basis van een zorgvuldige analyse van knelpunten, goed gefaseerd en met een duidelijke keuze van prioriteiten.

2.3 Onderwijsinstellingen mogelijkheden geven om aangename werkplekken te creëren

De overheid moet de onderwijsinstellingen in staat stellen om ook op het vlak van infrastructuur en uitrusting een aangename werkplek voor hun personeel te zijn en om hen te betrekken bij het beleid daarover (ZIE OOK [FICHE 1](#)).

2.4 Afstemming tussen onderwijsinstellingen – pedagogische begeleidingsdiensten – lerarenopleidingen

- Onderwijsinstellingen zijn als eerste verantwoordelijk voor de kwaliteit en dus ook voor het professionaliseringsbeleid van hun personeel (zie kwaliteitsdecreet). **Netgebonden pedagogische begeleidingsdiensten** ondersteunen onderwijsinstellingen en hun personeelsleden in hun professionaliseringsbeleid en bewaken daarbij de aansluiting bij het pedagogisch project van elke onderwijsinstelling.
- Er is nood aan een betere **afstemming tussen de referentiekaders** die resp. **onderwijsinstellingen, pedagogische begeleidingsdiensten** (via hun ondersteuningsaanbod) en **lerarenopleidingen** (via het aanbod van opleidingstrajecten) hanteren voor de ondersteuning van leraren. Deze afstemming moet gericht zijn op de **wederzijdse versterking**. Dat kan op macro- en mesoniveau via expertisedeling en afspraken over resp. opdrachten.

Een goede afstemming binnen de driehoek onderwijsinstelling – pedagogische begeleidingsdienst – lerarenopleiding moet voelbaar worden tot in de praktijk: zowel de opleiding als de ondersteuning moeten gericht zijn op effecten op het niveau van de klas. De afstemming realiseren binnen deze driehoek is op die manier ook een krachtig instrument ter ondersteuning van professionaliseringsbeleid voor alle personeelsleden.

2.5 De lerarenopleidingen versterken

– Adequate begeleiding van studiekeuze, instroom en doorstroom

Zowel leerlingen die aan het einde van het secundair onderwijs een studiekeuze overwegen voor de lerarenopleidingen, studenten die op een later tijdstip van hun studieloopbaan een lerarenopleiding overwegen, als potentiële zij-instromers, moeten beter begeleid worden bij het maken van een positieve en objectieve keuze voor de lerarenopleiding. Daartoe is nood aan:

- **Duidelijkheid over de startcompetenties:**
 - Een debat met alle betrokkenen over de startcompetenties die vereist zijn bij de instroom in de lerarenopleidingen;
 - Kandidaat-studenten duidelijk informeren over de startcompetenties en over het beroep van de leraar. Op die manier kunnen zij inschatten of ze zelf over de nodige startcompetenties en de juiste motivatie beschikken.
- **Algemene zelfevaluatie-instrumenten** die peilen naar startcompetenties en naar interesse en motivatie (ZIE OOK [FICHE 6](#)).
- **Bewustmaking bij scholen van hun rol in de beeldvorming** rond het beroep van leraar bij potentiële toekomstige studenten.
- **Aandacht voor processen van heroriëntering:** De Vlor vraagt concreet om te onderzoeken of de huidige financiering in het hoger onderwijs al dan niet verhindert dat studenten hun aanvankelijke studiekeuze heroverwegen indien blijkt dat ze niet over de juiste motivatie of competenties beschikken voor het beroep van leraar.

→ **Invulling curriculum**

In alle types van de lerarenopleidingen, waken over:

- het **evenwicht** tussen ontwikkelen van pedagogisch-didactische, vakinhoudelijke competenties en de competenties die belangrijk zijn om later een rol op te nemen en een bijdrage te leveren aan de onderwijsinstelling als lerende organisatie;
- de mogelijkheid om te **focussen op de vier eerste functionele gehelen** van de basiscompetenties: de leraar als (1) begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen, (2) opvoeder, (3) inhoudelijk expert en (4) organisator; en dat koppelen aan de dimensie van **teamwerk**;
- een betere balans en een integratie tussen **theoretische referentiekaders en de praktische component** in alle types van de lerarenopleidingen; lerarenopleidingen moeten zorgen voor integratie van inhoudelijke, pedagogisch-didactische en expertise op het vlak van de praktijkcomponent;
- de raad vraagt de uitbreiding van het huidige aanbod van de **mentorenopleiding** in de lerarenopleidingen (waarbij afstemming bewaakt wordt tussen de referentiekaders van de onderwijsinstellingen, de lerarenopleidingen en de pedagogische begeleidingsdiensten (zie ook hoger 2.4).

→ **Debat met alle betrokkenen over opleiding en instapvereisten lerarenopleiders**

- De raad pleit voor een professionaliseringsbeleid van lerarenopleiders dat vertrekt van de realiteit van het werkveld.

2.6 Het professionaliseringsbeleid van de onderwijsinstelling als lerende organisatie ondersteunen

- **Voldoende tijd voor onderwijspersoneel** om als lid van een team en samen met de schoolleiding aan het pedagogisch beleid van de onderwijsinstelling te werken.
- **Mentoruren uitbouwen tot een instrument voor aanvangsbegeleiding**
Aansluitend bij zijn vraag aan de overheid om het debat over de loopbaan te voeren (zie 2.2), vraagt de Vlor dat de overheid aanvangsbegeleiding in scholen ondersteunt door een

realistisch pakket aan mentoruren. Aanvangsbegeleiding is immers een wezenlijk onderdeel van het beleid van elke instelling en kan de voortijdige uitstroom uit het beroep beperken.

- **Budgettaire ruimte voor een volwaardig professionaliseringsbeleid** als een van de voorwaarden waarbinnen onderwijsinstellingen autonoom aan beleidsvoerend vermogen kunnen werken (zie ook 2.1).
- **Een professionaliseringsbeleid dat verder gaat dan nascholing**
Ook de interventies van de pedagogische begeleiding, internationaliseringsinitiatieven, school- of scholengemeenschapsinterne initiatieven van pedagogische begeleiding, samenwerking met externe experts, enz. behoren tot het professionaliseringsbeleid van onderwijsinstellingen.
- **Waken over de betaalbaarheid van het nascholingsaanbod**
De Vlor vraagt de overheid om de recente besparingen op het nascholingsbudget ongedaan te maken.
- **Permanente professionalisering voor het hele team gericht op ‘leraren meer inzetten op hun talenten’**, zodat leraren zich goed voelen in hun job en kunnen werken vanuit hun sterktes. In tijden waarin veel verwachtingen over de leraar het beroepsprofiel overstijgen, pleit de Vlor voor een focus op de eerste vier functionele gehelen van het beroepsprofiel (zie ook 2.5).
- **Een veilig klimaat garanderen**
Om te kunnen professionaliseren moeten zowel beginnende als ervaren personeelsleden, zonder consequenties voor de formele evaluatie hun eigen tekorten of werkpunten kunnen formuleren. Ze kunnen hiervoor onder meer gebruik maken van feedback door leerlingen / studenten / cursisten. Dit vormt de basis voor een professionaliseringstraject dat ze uittekenen in overleg met hun leidinggevende.
- **Stimulerend beleid voor kwaliteitsvolle zij-instroom**
Specifiek voor zij-instromers is bij de aanvangsbegeleiding aandacht nodig voor verdere ontwikkeling van pedagogisch-didactisch meesterschap zodat de vakkennis die zij-instromers inbrengen optimaal vertaald wordt naar het leerproces.
De raad vraagt, met inachtneming van de noodzakelijke kwaliteit van de onderwijsverstrekking, een adequate en rechtvaardige regeling voor het stimuleren van de zij-instroom; dualisering tussen de groep leraren die nu al als zij-instromer in het beroep zitten en nieuwe zij-instromers dient absoluut vermeden.

2.7 Schoolleiderschap omkaderen en ondersteunen

Voor alle onderwijsniveaus is er voldoende omkadering nodig om een integraal en gedeeld leiderschap uit te bouwen op het niveau van de school en voor scholen die willen/kunnen samenwerken op het niveau van de scholengemeenschap. Er is een ondersteunend kader nodig om verschillende beleidsondersteunende opdrachten te faciliteren. Wetenschappelijk onderzoek (Geert Devos, Rekenhof) toonde aan dat in het bijzonder in het basisonderwijs de zeer beperkte administratieve, beleids- en pedagogische omkadering op een gespannen voet staat met een verdere versterking van het beleidsvoerend vermogen van de scholen.

2.8 Onderzoek ontwikkelen en benutten

De Vlor vraagt meer ruimte voor pedagogisch-didactisch onderwijsonderzoek dat tegemoet komt aan de onderwijskundige vragen van het onderwijspersoneel, ingezet kan worden in de

professionalisering van lerarenteams en gekoppeld wordt aan gepaste strategieën om onderzoeksresultaten maximaal impact te laten hebben op klasvloer.

3 Indicatoren om te oordelen of maatregelen effectief zijn

- Er is een hoger studierendement in de lerarenopleiding;
- Er is een hogere en een meer diverse instroom in het lerarenberoep;
- Beginnende leraren stromen minder uit;
- De monitoring van het lerarentekort gebeurt opgesplitst volgens de verschillende onderwijsniveaus en -vormen en regio's;
- Er zijn minder niet-ingevulde vacatures voor directiefuncties;
- Het ziekteverzuim bij onderwijspersoneel is verminderd (gemeten aan de hand van een gestandaardiseerde stressindicator in het kader van het welzijnsbeleid van onderwijsinstellingen);
- Onderwijsinstellingen wenden hun nascholingsmiddelen meer aan;
- De hoge scores op het vlak van vertrouwen vanwege de samenleving in onderwijs blijven behouden (vertrouwensbarometer);
- De administratieve, beleids- en pedagogische omkadering in basisscholen is adequaat in het licht van de opdrachten van de basisschool.

Meer lezen?

[Advies over de administratieve, beleids- en pedagogische ondersteuning van de basisschool](#), 8 januari 2014

[Advies over kennisontwikkeling voor de onderwijspraktijk](#), 25 maart 2010

Financiering van onderwijs

1 Waar moeten we naartoe?

Gelet op de desindexering van de werkingsmiddelen voor onderwijs in de voorbije jaren vraagt de Vlor om vanuit publieke middelen de werking van onderwijs blijvend te garanderen en **in het onderwijs te blijven investeren**.

Vanuit het standpunt dat onderwijs een publieke aangelegenheid is die met **publieke middelen** gefinancierd wordt:

- moet bovenop de extra inspanning die nodig is voor de inhaalbeweging op het vlak van schoolinfrastructuur en capaciteit, de inzet van publieke middelen voor onderwijs minstens op hetzelfde peil blijven;
- mag de goede werking van onderwijsinstellingen niet afhankelijk gemaakt worden van private sponsoring of van commerciële activiteiten.

2 Wat moet daarvoor gebeuren?

2.1 Uitgangsprincipes bij de begrotingsopmaak

- Aanpak over beleidsdomeinen heen (transversaal beleid):
Wanneer verschillende beleidsdomeinen aan gemeenschappelijke doelstellingen werken, dan moet voor alle betrokken sectoren de nodige financiële ondersteuning voorzien worden;
- Langetermijnperspectief:
Een structurele en legislatuuroverstijgende meerjarenplanning (ZIE OOK [FICHE 1](#));
- Geen bijkomende opdrachten voor onderwijs zonder bijkomende middelen;
- Onderwijsinstellingen moeten gefinancierd worden om de kosten ten gevolge van regelgeving uit andere sectoren (zoals het inschakelen van een preventieadviseur), te dekken;
- Nieuwe beleidsmaatregelen moeten gepaard gaan met een helder groeipad, ook op het vlak van financiering; in veel gevallen heeft de implementatie van nieuw beleid ook een kostenplaatje op het vlak van competentieontwikkeling;
- Voor alle onderwijsniveaus en -sectoren is de Vlor gekant tegen het principe van gesloten enveloppefinanciering;
- Onvoorziene onkosten mogen de gewone werking van de onderwijsinstellingen niet in het gedrang brengen. Zo mogen stijgende energiefacturen geen zodanig groot beslag leggen op de werkingsmiddelen dat de ondersteuning van de onderwijsactiviteiten in het gedrang komt.

2.2 Afspraken naleven

De Vlor vraagt de toekomstige regering om de reeds aangegane engagementen (via decreten en andere afspraken) op het vlak van financiering in de volgende legislatuur na te komen.

2.3 Dubbele prioriteit toekomstige investeringen: stenen én mensen

In een vormend onderwijs waar de lerende centraal staat, hebben investeringen een dubbele prioriteit:

- De capaciteit/infrastructuur en uitrusting uitbreiden en vernieuwen (ZIE OOK [FICHE 1](#));
- Het lerarenkorps versterken (ZIE OOK [FICHE 2](#)).

Beide zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en vormen samen belangrijke basisvoorwaarden voor een kwaliteitsvol onderwijs.

2.4 Een geïntegreerd beleid dat leidt tot meer transparantie

- Wanneer maatregelen geïnitieerd door **andere bevoegdheidsdomeinen** financiële gevolgen hebben voor onderwijsinstellingen, moeten daarover vooraf afspraken gemaakt worden met de onderwijsoverheid om de haalbaarheid voor scholen te bewaken;
- **De versnippering van verschillende subsidiestromen wegwerken;**
- **Zorgvuldig omgaan met het begrip 'efficiëntiewinst' in onderwijs**
In de veronderstelling dat efficiëntiewinst begrepen wordt als 'meer doen met minder', is een brede benadering van het 'meer' wenselijk. Het is niet mogelijk en evenmin wenselijk om voor alle onderwijsinstellingen dezelfde uitkomstmaten te definiëren. Scholen beschikken over de autonomie om vanuit hun pedagogisch project prioriteiten te bepalen en dat impliceert dat ze eigen accenten leggen wat de beoogde 'effecten' van hun aanpak betreft.
- **Meer efficiëntiewinsten mogelijk maken voor capaciteit/infrastructuur** via afstemming tussen beleidsdomeinen en een regelgeving die meer flexibel en lokaal toepasbaar is (ZIE OOK [FICHE 1](#)).
- **Bestuurlijke schaalvergroting kan geen doel op zich zijn**
In bepaalde contexten en onder bepaalde voorwaarden kan schaalvergroting efficiëntiewinst opleveren, maar de diversiteit in het onderwijsveld laat niet toe dat het als algemeen instrument voor efficiëntiewinst zou fungeren. Er zijn immers nog tal van andere onderwijskundig relevante parameters waarop bestuurlijke schaalvergroting effecten heeft en die mee overwogen moeten worden bij het vormgeven van bestuurlijke schaalvergroting: de kwaliteit van onderwijs, het pedagogische project, het beleidsvoerend vermogen, het personeelsbeleid, het engagement van lokale stakeholders, ... Eventuele bestuurlijke schaalvergroting moet altijd ten dienste staan van de onderwijskwaliteit en uiteindelijk het leren van leerlingen en hun welbevinden ten goede komen. Bij beslissingen over schaalvergroting moet de impact ervan op de nabijheid van de organisatie en de betrokkenheid van leerlingen bij de organisatie een belangrijk punt van overweging zijn.

2.5 Onderzoek naar de kostprijs van onderwijs en financieringsmodellen

- **Wat is de reële kostprijs van goed onderwijs?**
Dergelijk onderzoek moet een inhoudelijk relevante benchmark opleveren om af te wegen welke investeringen wenselijk of prioritair zijn, dat op alle niveaus en sectoren in onderwijs;
- **Wat zijn de effecten van de huidige financieringssystemen op de onderwijskwaliteit en op de kwaliteit van het begeleidingsaanbod?**
Het beantwoorden van deze kennisvraag is nodig met het oog op het formuleren van alternatieven.

3 Kritische voorwaarden

- De bereidheid om onderwijs als investering in de toekomst te zien;
- Onderwijsregelgeving op een beknopte, eenvoudige en transparante wijze formuleren. De snelheid van het opstellen van regelgeving mag niet primeren op de kwaliteit ervan.

4 Indicatoren om te oordelen of maatregelen effectief zijn

- De regering en de stakeholders beschikken over een valide en betrouwbare inschatting van de reële kostprijs van goed onderwijs. Op het einde van de legislatuur is een evaluatie mogelijk van wat gerealiseerd is op het vlak van de hoger aangehaalde topprioriteiten (capaciteit/infrastructuur en een professioneel lerarenkorps);
- De regering werkt volgens een meerjarenplanning (die verder gaat dan de huidige legislatuur) op het vlak van investeringen, in het bijzonder voor infrastructuur.

De rol van de overheid bij onderwijsinnovaties

1 Waar moeten we naartoe?

- **Een duidelijke, gedeelde en breed gedragen visie op onderwijsinnovatie:**
 - de betekenis;
 - de rol van de verschillende actoren;
 - de rol van de overheid in het bijzonder.
- **Een beleidskader** van waaruit onderwijsontwikkelingen en –vernieuwingen geïmplementeerd kunnen worden in het onderwijsveld;
- **Heldere operationele doelstellingen en een afgesproken stappenplan voor elke vernieuwing.**

2 Wat moet daarvoor gebeuren?

- **Overleg en debat**
 - Met wie? Alle betrokkenen samen zoeken naar invulling van hun resp. rollen op het vlak van onderwijsinnovatie;
 - Waarover?
 - Wat zijn de voorwaarden voor ontwikkeling en implementatie van innovaties?
 - Welke zijn de mogelijke strategieën daarvoor?
 - Doel? Een kader als basis voor verder concreet uit te stippelen beleid.
- **Algemene principes hanteren voor ontwikkelen en implementeren van onderwijsinnovaties:**
Onderwijsvernieuwing moet:
 - vertrekken vanuit het primaat van de pedagogische missie (de vormende opdracht) van onderwijs;
 - bijdragen aan de opdracht van onderwijsinstellingen: het nastreven en realiseren van decretale einddoelen;
 - aansluiten bij het intern kwaliteitszorgproces van instellingen;
 - vertrekken van gelijke onderwijskansen (aandacht voor kwetsbare doelgroepen) als generiek uitgangspunt (ZIE OOK [FICHE 7](#));
 - streven naar integrale en duurzame verankering (via de bestaande spelers i.p.v. projecten naast elkaar te stapelen).
- **Onderwijsinstellingen ondersteunen in onderwijsvernieuwing**
 - via de pedagogische begeleidingsdiensten en de nascholing (incl. competentieontwikkeling van onderwijspersoneel); het is essentieel dat begeleidingsdiensten langerlopende trajectbegeleiding voor scholen kunnen aanbieden;
 - door financiering, bijvoorbeeld door gepaste infrastructuur en/of leermiddelen te voorzien.

- **Alle mogelijke stakeholders (in en buiten onderwijs) betrekken**
Onderwijsvernieuwingen komen tot stand vanuit een participatief proces waarin alle mogelijke stakeholders (in en buiten onderwijs) betrokken worden. In dit geval moet daarbij een bijzondere aandacht gaan naar de mogelijke rol van de lerarenopleidingen.

3 Kritische voorwaarden

- **Voldoende tijd voor implementatie**
Onderwijsinstellingen moeten de nodige tijd krijgen om te groeien in de uitvoering van vernieuwingen. Zij mogen daarbij niet onmiddellijk afgerekend worden bij een schooldoorlichting (cf. 'gedoogperiode bij nieuwe leerplannen');
- **Een duidelijke, coherente, transparante regelgeving**
Enerzijds is er nood aan een helder juridisch kader (belang van rechtszekerheid); anderzijds moeten onderwijsinstellingen de kans krijgen om in een regelluwe omgeving te kunnen innoveren zonder onmiddellijk afgerekend te worden;
- **Ondersteuningsstructuren**
die onderwijsinstellingen helpen in het maken van de juiste keuzes en afgestemd zijn op de lokale noden;
- **De principes van het kwaliteitsdenken toepassen:**
 - een zorgvuldige keuze en formulering van doelstellingen;
 - doelstellingen met elkaar in verband brengen en op de langere termijn uitzetten (ZIE OOK [FICHE 5](#));
 - coherentie in de keuzes voor onderwijsinnovaties bewaken.
- **Binnen internationale kaders een innovatiebeleid met eigen klemtonen voeren** en daarover overleggen met de onderwijsactoren;
- **De impact van de communicatie** over onderwijsvernieuwingen naar het onderwijsveld en de publieke opinie vooraf in rekening brengen:
 - mag bij betrokken onderwijsinstellingen en actoren geen onrust veroorzaken;
 - een duidelijk onderscheid maken tussen geïnitieerd beleid en gerealiseerd beleid.
- **Wetenschappelijk onderzoek benutten**
Onderwijsvernieuwing dient zoveel als mogelijk **evidence informed** te gebeuren;
- **Structureel overleg** tussen beleidsniveaus en/of -sectoren en met alle betrokken stakeholders uit onderwijs;
- **Beleidsruimte, tijd en vertrouwen** voor onderwijsinstellingen om zelf, bottom-up, naar vernieuwingen te zoeken en die uit te testen. De overheid moet onderwijsinstellingen faciliteren om te kunnen werken aan hun eigen professionalisering en beleidsvoerend vermogen (ZIE OOK [FICHE 2](#)).

4 Indicatoren om te oordelen of maatregelen effectief zijn

- Onderwijsinnovaties komen tot stand vanuit een participatief proces waarin alle stakeholders betrokken zijn.

Meer lezen?

[Advies over conceptnota cultuureducaties](#), 6 december 2013

[Advies over de beleidsbrief 2013-2014](#), 28 november 2013

[Advies over conceptnota mediawijsheid](#), 28 juni 2012

[Advies over welbevinden en gelijke kansen
op het vlak van gezondheidsbeleid op school](#), 23 juni 2011

[Advies over de uitdagingen voor onderwijsinfrastructuur](#), 29 april 2010

[Raamadvies over educaties](#), 26 november 2009

Einddoelen

1 Waar moeten we naartoe?

- **Een breed gedragen consensus over het concept en de invulling van de einddoelen**
Die moet uitgaan van de eigenheid van elk onderwijsniveau en oog hebben voor de verticale en horizontale coherentie in leer- en ontwikkelingsprocessen van de lerende.
- **Een opleidingsstructuur die onafhankelijk van de kwalificatiestructuur ontwikkeld wordt**
Waar nodig moeten er duidelijke verbanden gelegd worden met de kwalificatiestructuur, maar er moet ook ruimte zijn voor de ontwikkeling van opleidingen die los staan van de kwalificatiestructuur.

2 Wat moet daarvoor gebeuren?

2.1 Een debat ten gronde over concept en invulling van einddoelen

- **Eerste stap: fundamenteel debat over het concept en het statuut van de einddoelen.** Er moet nagedacht worden over wat brede vorming voor onderwijs betekent en de rol van de overheid hierin.
- **Tweede stap: fundamenteel debat met alle stakeholders in onderwijs over een toekomstgerichte invulling van de einddoelen.**
- **Als de einddoelen concreet ingevuld zijn:** implementatie van een coherente en gefaseerde kwaliteitscyclus. Daarbij zijn volgende stappen cruciaal:
 - een evidence-informed evaluatie van einddoelen;
 - een ontwikkeling en/of aanpassing van de einddoelen;
 - adviesprocedures (Vlor) en beleidsbeslissingen (Vlaams Parlement);
 - implementatie in de praktijk en begeleiding van de innovatie.

De overheid stelt zich daarbij behoedzaam op tegenover het stimuleren van bepaalde onderwijsconcepten en -methoden.

2.2 Het decreet over een Vlaamse kwalificatiestructuur aanpassen

- De koppeling tussen de niveaus van de kwalificatiestructuur en de niveaus van de onderwijskwalificaties opheffen via de opheffing van artikel 14 van het decreet. Dat betekent ook dat de koppeling tussen het niveau van beroepskwalificaties en de niveaus van onderwijskwalificaties, zoals bepaald in het uitvoeringsbesluit voor de onderwijskwalificaties 1 t/m 4, vervalt.
- Een opleidingsstructuur ontwikkelen waarin de eventuele relaties met de beroepskwalificaties verduidelijkt worden;
- Alle opleidingen in onderwijs moeten leiden tot een onderwijskwalificatie;
- Ruimte laten om de beroepskwalificaties naar onderwijsopleidingen te vertalen;
- De descriptorelementen mogen niet richtinggevend zijn voor het formuleren van einddoelen.

3 Kritische voorwaarden

- Betrokkenheid van de Vlor in de debatten over concept en invulling van de einddoelen;
- Het legaliteitsbeginsel voor de eindtermen blijvend toepassen:
Dat betekent dat het Vlaams Parlement de eindtermen bekrachtigt en de garantie voor een maatschappelijk draagvlak biedt. Een procedure waarbij de eindtermen worden bepaald bij besluit van de Vlaamse regering, zoals voorzien is voor de beroepskwalificaties, is onaanvaardbaar.

4 Indicatoren om te oordelen of maatregelen effectief zijn

- Het breed debat leidt tot een helder en gedragen concept over de einddoelen en brede vorming;
- De einddoelen worden ingevuld volgens het gedragen concept. Hierbij wordt de kwaliteitscyclus gevolgd;
- Het decreet en de uitvoeringsbesluiten van het decreet VKS zijn aangepast;
- Er is een opleidingsstructuur ontwikkeld.

Meer lezen?

[Advies over het masterplan hervorming secundair onderwijs](#), 24 oktober 2013

[Advies over het ontwerpbesluit over de erkenning van onderwijkskwalificaties 1 t/m 4](#), 26 september 2013

[Advies over een format voor einddoelen](#), 20 december 2012

[Advies over het uitvoeringsbesluit van de Vlaamse kwalificatiestructuur](#), 27 september 2012

[Visietekst over algemene vorming in het secundair onderwijs](#), 12 januari 2012

[Raamadvies over educaties](#), 26 november 2009

Kwalificerende onderwijsloopbanen en hbo5

Subfiche A Kwalificerende onderwijsloopbanen

1 Waar moeten we naartoe?

- Lerenden kunnen een kwalificatie bereiken die zo goed mogelijk aansluit bij hun mogelijkheden en aspiraties;
- Levenslang en levensbreed leren.

2 Wat moet daarvoor gebeuren?

2.1 Een actueel, transparant en rationeel onderwijsaanbod uitwerken

- De beroepskwalificaties vertalen naar een aantrekkelijk onderwijsaanbod op het hele onderwijscontinuüm, rekening houdend met de vormende opdracht van onderwijs;
- De matrix van het secundair onderwijs invullen;
- Het aanbod actualiseren van buso OV3, leren en werken en het secundair volwassenenonderwijs vanuit de eigen opdracht en doelpubliek;
- Het aanbod voor hbo5 volwaardig invullen door bestaande opleidingen om te vormen en nieuwe opleidingen op te richten;
- Aanbieders de mogelijkheid geven om dynamisch en flexibel in te spelen op de behoeften van de arbeidsmarkt en het hoger onderwijs;
- Lerenden en afnemend veld een duidelijk zicht bieden op de mogelijkheden op de arbeidsmarkt en vervolgopleidingen;
- Garanderen dat elke onderwijsopleiding leidt tot een onderwijskwalificatie. De definitie van 'onderwijskwalificatie' in het decreet over de Vlaamse kwalificatiestructuur laat dat toe.
- Artikel 14 van het decreet over de kwalificatiestructuur schrappen (ZIE OOK [FICHE 5](#)).

2.2 Studiekeuze- en leerloopbaanbegeleiding versterken

(ZIE [FICHE 8](#))

2.3 Vroegtijdig schoolverlaten terugdringen

Een combinatie van preventieve, interveniërende en remediërende acties moet het fenomeen van voortijdig schoolverlaten aanpakken. Daarvoor moet worden samengewerkt met andere beleidsdomeinen. De klemtoon moet vooral liggen op de preventieve acties met aandacht voor een hoge betrokkenheid van de lerende bij zijn leerloopbaan.

2.4 Een beleid voor de erkenning van verworven competenties

Om een samenhangend beleid op te zetten voor valorisatie van formele leertrajecten en verworven competenties moet er voor de verschillende onderwijsniveaus en beleidsdomeinen gewerkt worden aan:

- **maximale mobiliteit tussen de verschillende onderwijs- en opleidingsniveaus** via trajectbegeleiding en valorisatie van verworven competenties in formele trajecten en kwalificaties;
- **transparantie van de regelgeving over flexibele trajecten in het secundair onderwijs** verhogen zodat de scholen hier beter gebruik van kunnen maken. Dat moet gebeuren in samenspraak met de leerling, zodat het voor hem duidelijk is wat de voorwaarden zijn waaraan hijzelf en zijn trajecten moeten voldoen. Hierover is communicatie met leerling en ouders belangrijk;
- **een toegankelijke en transparante procedure voor de erkenning van buitenlandse studiebewijzen in het hoger onderwijs**
Er moet een gedifferentieerd oordeel mogelijk zijn zodat er ook een gedeeltelijke erkenning mogelijk is.
- **een duidelijke relatie tussen de kwaliteitszorg voor EVC-procedures en de bestaande kwaliteitszorgsystemen.**

2.5 Een kwaliteitsvol aanbod van tweedekansleerwegen uitbouwen

Om een voldoende breed aanbod te hebben aan leerwegen die leiden naar het diploma secundair onderwijs, is het noodzakelijk dat er een **afstemming tussen kwaliteitseisen en referentiekaders** bestaat zodat de gelijkwaardigheid van de kwalificaties gewaarborgd is. Zo moeten bijvoorbeeld de werkzaamheden van de examencommissie en het tweedekansonderwijs op elkaar afgestemd worden. De OKOT-VDAB-trajecten (onderwijskwalificerende opleidingstrajecten) waarbij het secundair onderwijs, volwassenenonderwijs en hoger onderwijs samenwerken met de VDAB, moeten versterkt en uitgebreid worden en ze kunnen als *good practice* beschouwd worden.

3 Kritische voorwaarden

- De verdere uitwerking van beroepskwalificaties van alle niveaus van de kwalificatiestructuur (de leerladder moet ingevuld worden) die toelaten volwaardige (voldoende brede) opleidingen uit te werken;
- Een afstemming van de procedures voor de totstandkoming van het onderwijsaanbod voor het voltijds secundair onderwijs, leren en werken, buso OV3 en secundair volwassenenonderwijs zodat de coherentie van het opleidingsaanbod gegarandeerd kan worden;
- Een duidelijke onderwijsniveau-overstijgende visie op traject-, loopbaan- en leerlingbegeleiding;
- Het afnemend veld actief betrekken bij de uitbouw van het onderwijsaanbod;
- Partnerschappen tussen onderwijsverstrekkers onderling en met publieke opleidingsverstrekkers, elk vanuit zijn eigen sterkte;
- Een coherente visie en regelgeving voor de erkenning van verworven competenties (EVC);

- Er is een transparante regelgeving op het vlak van flexibele leertrajecten in het secundair onderwijs.

4 Indicatoren om te oordelen of maatregelen effectief zijn

- Er is een substantiële daling van het vroegtijdig schoolverlaten;
- Er is een toename van het aantal doorlopen EVC-procedures, met inbegrip van de EVK-procedures;
- Er is een hoger slaagrendement in het hoger onderwijs door een betere oriëntering en heroriëntering;
- In het levenslang en levensbreed leren is er een verschuiving van het meten van participatie naar het meten van impact.

Subfiche B Het hoger beroepsonderwijs (hbo5)

1 Waar moeten we naartoe?

Het hoger beroepsonderwijs uitbouwen als volwaardige trap op de leerladder voor generatiestudenten en zij-instromers.

2 Wat moet daarvoor gebeuren?

- **Het aanbod invullen** door bestaande opleidingen om te vormen en nieuwe opleidingen op te richten;
- **De programmatieprocedure aanpassen**
 - De procedure inkorten om dynamisch en flexibel te kunnen inspelen op de verwachtingen van de arbeidsmarkt;
 - Een aparte procedure voorzien voor de afronding van een opleidingsprofiel;
 - Beroepsprocedures inschrijven bij de bepaling van verwantschap tussen opleidingen en de bepaling van het opleidingsprofiel.
- **Het regelgevend kader concretiseren** met aandacht voor de specificiteit van het doelpubliek en de aanbieders. Er moeten dringende beleidsbeslissingen komen over o.a.:
 - de rechtspositie van personeel op basis van een ruime consensus van stakeholders;
 - het statuut van de lerende;
 - studiefinanciering;
 - cursistenparticipatie;
 - sociale voorzieningen;
 - uitwisseling van personeel;
 - EVC.
- **Het financieel kader concretiseren met aandacht voor de specificiteit van het doelpubliek en de aanbieders. Dringende beslissingen nemen over o.a.:**
 - personeel;
 - studiefinanciering;

- sociale voorzieningen;
 - kwaliteitszorg;
 - toelatingsonderzoek;
 - EVC.
- **Monitoring van hbo5**, bij voorkeur via het bestaande registratiesysteem voor het hoger onderwijs. (ZIE OOK [FICHE 11](#))
 - **Een nulmeting uitvoeren op het vlak van rendement** (instroom, doorstroom, uitstroom).
 - **Opname van hbo5 in de VDAB-studie van schoolverlaters.**

3 Kritische voorwaarden

- Duidelijkheid over de rechtspositie van het personeel;
- De adviesbevoegdheid van de Vlor voor de erkenning van onderwijskwalificaties terug inschrijven in het decreet.

4 Indicatoren om te oordelen of de maatregelen effectief zijn

- Er is een registratie- en monitoringsysteem voor hbo5. Het profiel en de evolutie van het profiel van de cursisten wordt hiermee in kaart gebracht.
- Er is een aanbod voor hbo5 uitgewerkt door omvorming van bestaande opleidingen en oprichting van nieuwe opleidingen.
- Er is regelgeving uitgewerkt op basis van een ruime consensus van de stakeholders voor o.a.:
 - de rechtspositie van het personeel;
 - het statuut van de lerende;
 - studiefinanciering;
 - cursistenparticipatie;
 - sociale voorzieningen;
 - uitwisseling van personeel;
 - EVC.
- Er is een financieel kader uitgewerkt op basis van een ruime consensus van de stakeholders voor o.a.:
 - personeel;
 - studiefinanciering;
 - sociale voorzieningen;
 - kwaliteitszorg;
 - toelatingsonderzoek;
 - EVC.
- Het kwaliteitszorgkader is operationeel.
- De Vlor heeft adviesbevoegdheid over de erkenning en programmatie van hbo5-opleidingen.

Meer lezen?

[Blijven leren: de toekomst! Volwassenen stimuleren om te leren. Een strategische verkenning,](#)

januari 2014

[Advies over het masterplan hervorming secundair onderwijs,](#) 24 oktober 2013

[Advies over de studiekeuze van het secundair naar het hoger onderwijs,](#) 28 maart 2013

[Advies over de discussienota: naar een geïntegreerd EVC-beleid,](#) 27 september 2012

[Advies over het decreet over de versterking van het hoger beroepsonderwijs \(hbo5\),](#)
27 september 2012

[Advies over een actief kwalificerend beleid,](#) 26 januari 2012

[Advies over de tussentijdse evaluatie decreet volwassenenonderwijs,](#) 20 september 2011

[Advies over studiekeuze naar het hoger onderwijs,](#) 28 januari 2010

Gelijke onderwijskansen

1 Waar moeten we naartoe?

- Een kwaliteitsvol onderwijs voor alle leerlingen, cursisten en studenten in alle onderwijsinstellingen;
- Verminderen van vroegtijdig schoolverlaten;
- Anderstalige nieuwkomers kunnen:
 - zo snel mogelijk voldoende Nederlands leren om met succes door te stromen naar het onderwijs of naar een opleiding;
 - doorstromen naar een studierichting of een opleiding die echt aansluit bij hun aanleg en belangstelling.
- Verminderen van de impact van de sociaal-economische status (SES) en migratieachtergrond op schoolresultaten;
- Evenredige participatie aan de verschillende onderwijsniveaus en onderwijsvormen van leerlingen, cursisten en studenten die kwetsbaar zijn omwille van hun SES- of migratieachtergrond;
- Structurele aandacht voor leerloopbaanbegeleiding en trajectbegeleiding voor alle kwetsbare groepen in alle onderwijsniveaus;
- Aandacht voor geletterdheidsrisico's doorheen de hele levensloop.

2 Wat moet daarvoor gebeuren?

2.1 Ondersteuningsbeleid

In het leerplichtonderwijs en het kleuteronderwijs:

- De nieuwe engagementsverklaring over diversiteit en gelijke onderwijskansen in het leerplichtonderwijs opvolgen:
In september 2014 zullen de partners bij het onderwijsbeleid in Vlaanderen een nieuwe verklaring ondertekenen. De nieuwe Vlaamse regering zal de nodige middelen voorzien om samen met die partners acties op te zetten om de doelstellingen van die verklaring te realiseren;
- De middelen voor gelijke onderwijskansen integreren in de gewone middelen. Nadat de evaluatie is gebeurd van de integratie van de GOK-middelen in de werking en in de omkadering van het basisonderwijs, moet worden bekeken hoe dat ook kan gebeuren in de andere onderwijsniveaus. Dit is een belangrijke voorwaarde voor een duurzaam gelijke onderwijskansenbeleid;
- Meer middelen geven aan de clb om te werken met leerlingen met een lage SES;
- De GOK-reglementering in het buitengewoon onderwijs afstemmen op die van het gewoon onderwijs;
- Scholen en clb moeten structurele middelen krijgen om personeel in te zetten dat een brug kan slaan met de leer- en leefomgeving van kwetsbare kinderen (brugfiguren, ervaringsdeskundigen, ...);
- De schooltoelage voor de laagste inkomensgroepen verhogen;

- Realisatie van de automatische toekenning van de schooltoelagen;
- Het groeipad dat oorspronkelijk voorzien was voor de toename van de bandbreedte voor de berekening van de werkmiddelen op basis van leerlingenkenmerken uitvoeren;
- De prijs van voor-, na- en buitenschoolse opvang en middagopvang koppelen aan het inkomen van de ouders (ZIE OOK [FICHE 12](#)).

In het deeltijds kunstonderwijs:

- Een stimuleringsbeleid voor deelname aan het deeltijds kunstonderwijs van kinderen met een lage SES.

In het volwassenenonderwijs:

- De studiefinanciering in het volwassenenonderwijs in zijn geheel bekijken;
- Het aanbod school en ouders, waarbij instellingen uit het volwassenenonderwijs een educatief aanbod voorzien voor anderstalige en laaggeletterde ouders in de school van hun kinderen, beter financieren (ZIE OOK [FICHE 9](#));
- Administratieve drempels wegwerken om cursisten op een innovatieve manier te ondersteunen bijvoorbeeld met geletterdheidscoaches.

In het hoger onderwijs:

- Studietoelagen en sociale voorzieningen voor studenten hbo5;
- Het Aanmoedigingsfonds operationaliseren door voldoende middelen te garanderen op basis van voldoende uitdagende maar haalbare doelstellingen;
- Financieren van het voorbereidende jaar als dat opengesteld wordt voor anderstalige nieuwkomers uit het secundair onderwijs;
- Automatische toekenning van studietoelagen.

2.2 Onthaalbeleid

- Structurele aandacht voor sociaal-emotionele ondersteuning, leerloopbaanbegeleiding en trajectbegeleiding voor nieuwkomers;
- Ondersteuning van nieuwkomers verderzetten na het initiële aanbod.

In het leerplichtonderwijs:

- Lokale partners ondersteunen voor de eerste opvang van kinderen van nieuwkomers tijdens de zomermaanden:
Leerplichtige leerlingen die pas later in het schooljaar aankomen, verliezen tijdens de zomermaanden al gauw enkele maanden om zo vlug mogelijk voldoende Nederlands te leren om met kans op succes in te stromen in het onderwijs. De Vlor vraagt aan de Vlaamse overheid om lokale partners te ondersteunen die in samenwerking met de scholen zorgen voor een eerste opvang van deze kinderen en jongeren;
- Voor anderstalige nieuwkomers de mogelijkheid voorzien om af te wijken van de ondergrens van 12 jaar om in te stappen in het secundair onderwijs;
- Toekenning vervolgcaches in functie van het aantal leerlingen dat ze begeleiden.

In het volwassenenonderwijs:

- Het inburgeringstraject beter laten aansluiten op het volwassenenonderwijs;
- Administratieve drempels wegwerken om nieuwkomers op een innovatieve manier te ondersteunen, bijvoorbeeld door geïntegreerde trajecten aan te bieden;
- Meer ondersteuningsmogelijkheden voor leraren die in de beroepsopleidingen geconfronteerd worden met anderstalige cursisten;

- Wegwerken van de verschillen in inschrijvingsvoorwaarden bij de verschillende aanbieders;
- Stimuleren van een NT2-zomeraanbod, bijvoorbeeld door de organisatie ervan mee te rekenen in de financiering/subsidiëring van de centra;
- Meer mogelijkheden creëren voor de uitwisseling van expertise.

In het hoger onderwijs:

- Het voorbereidend jaar voor meerderjarige inburgeraars die verder willen studeren in het hoger onderwijs ook openstellen voor leerlingen die als anderstalige nieuwkomer instroomden in het secundair onderwijs.

2.3 Evaluatie en bijsturing van het inschrijvingsdecreet

- Grondige evaluatie van alle aspecten van het inschrijvingsdecreet. Op basis van die evaluatie komen tot een verstaanbare, afdwingbare en uitvoerbare regeling.

3 Kritische voorwaarden

- Een beleidsdomeinoverschrijdende aanpak van kinderarmoede, vooral in de integratie- en in de inburgeringssector;
- Een gelijkeonderwijskansenbeleid dat niet alleen mikt op de persoonlijke emancipatie van risicoleerlingen, maar ook op de emancipatie van de groepen waartoe ze behoren;
- Een coherente visie en regelgeving over de erkenning van verworven competenties (EVC) en verworven kwalificaties (EVK);
- Een transparante regelgeving voor flexibele leerwegen in het secundair onderwijs;
- Een toegankelijke en transparante procedure voor de erkenning van buitenlandse studiebewijzen in het hoger onderwijs die ook kan leiden tot een gedeeltelijke erkenning.

4 Indicatoren om te oordelen of maatregelen effectief zijn

- De prestaties van leerlingen met een lage SES en/of migratieachtergrond op gestandaardiseerde toetsen zijn verbeterd;
- Het aantal leerlingen dat vroegtijdig het onderwijs verlaat, is verminderd;
- Er is meer evenredige participatie aan de verschillende onderwijsniveaus en onderwijsvormen van leerlingen, cursisten en studenten die kwetsbaar zijn omwille van hun sociaal-economische achtergrond of migratieachtergrond;
- Er zijn minder doorverwijzingen van leerlingen naar het buitengewoon onderwijs omwille van hun sociaal-economische of sociaal-culturele achtergrond;
- Studenten met lage SES participeren meer aan het hoger onderwijs;
- Het aantal studenten uit de doelgroepen van het Aanmoedigingsfonds dat een diploma hoger onderwijs behaalt, is verhoogd;
- Het aantal volwassen lerenden dat een kwalificatie verwerft in het volwassenenonderwijs of in andere vormen van levenslang leren, is verhoogd;
- In alle onderwijsinstellingen neemt de sociale mix toe.

Meer lezen?

[Advies over het groenboek zesde staatshervorming](#), 19 december 2013

[Knelpuntennota bij de toepassing van het inschrijvingsrecht](#), 14 november 2013

[Advies over kinderen in armoede](#), 6 november 2013

[Advies over het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers](#), 24 januari 2013

[Publicatie bijdragen seminarie 'Een andere kijk op diversiteit'](#), maart-december 2012

[Advies over een actief kwalificerend beleid](#), 26 januari 2012

[Advies over het voorstel van decreet over inschrijvingsrecht](#), 12 mei 2011

Leerlingenbegeleiding

1 Waar moeten we naartoe?

- **Een geïntegreerd model van leerlingenbegeleiding versterken** waarin de school en de centra voor leerlingenbegeleiding (clb) een gedeelde verantwoordelijkheid opnemen en samenwerken aan een positief leer- en ontwikkelingsklimaat voor de leerling, onder meer door interne leerlingenbegeleiding, onderwijsloopbaanbegeleiding en begeleiding van de studiekeuze, begeleiding van psychisch en sociaal welbevinden, stimulansen voor zorgbrede leerprocessen en uitbouw van preventieve gezondheidszorg.

2 Wat moet daarvoor gebeuren?

De overheid moet zorgen voor stimuli voor een breed zorgbeleid dat interne leerlingenbegeleiding, studiekeuze/onderwijsloopbaanbegeleiding, psychisch en sociaal welbevinden en preventieve gezondheidszorg integreert. In het bijzonder veronderstelt een geïntegreerd model voor leerlingenbegeleiding maatregelen in de hiernavolgende domeinen.

2.1 Vernieuwingen voor leerlingen met specifieke noden uitvoeren en versterken

- Het M-decreet implementeren, consolideren, monitoren en opvolgen met inbegrip van de impact op het functioneren van de school en het clb;
- Het GON en ION vernieuwen, met inbegrip van het arbeidsvoorwaardenbeleid zoals voorzien in cao 9;
- Een omvattend leerzorgkader met leerzorgniveaus voorzien;
- De diagnostiek die kadert in een zorgbeleid op school implementeren, consolideren, monitoren en opvolgen;
- Implementeren, consolideren, monitoren en opvolgen van de impact van integrale jeugdhulpverlening op de werking van het clb en het inschrijvingsrecht en de werking in scholen en de internaten en de opvangcentra;
- Kleuterparticipatie bestendigen als opdracht voor de clb en de lokale overlegplatforms.

2.2 Leerlingenbegeleiding in het secundair onderwijs versterken

- De transparantie van de regelgeving over flexibele trajecten in het secundair onderwijs verhogen zodat de scholen daarvan beter gebruik kunnen maken. Dat moet gebeuren in samenspraak met de leerling, zodat het voor hem duidelijk is wat de voorwaarden zijn waaraan hijzelf en zijn trajecten moeten voldoen. Hierover is communicatie met leerling en ouders belangrijk;
- Wetenschappelijk onderzoek opzetten over de omvang en de impact van schorsingen en uitsluitingen van lerenden, zowel op het Vlaams niveau als op het niveau van scholen. Het onderzoek moet ook goede praktijken en alternatieven (wat werkt en wat niet) in kaart brengen;

- De expertise van het welzijnsnetwerk bij de leerlingenbegeleiding in het secundair onderwijs sterker benutten en dit coördineren via de draaischijffunctie van het clb.

2.3 Studiekeuze- en leerloopbaanbegeleiding in de hele onderwijsloopbaan versterken

- **Een transparante begeleidingsstructuur opzetten met afspraken over de verantwoordelijkheden** van iedereen die beroepshalve een rol opneemt in de studiekeuzebegeleiding in het basis- en secundair onderwijs. Er is ook nood aan duidelijke afspraken over taken en verantwoordelijkheden van de betrokkenen over de beleidsdomeinen (onderwijs, werk) heen. Dit creëert voorwaarden om de primaire betrokkenen (leerlingen, cursisten, mensen die niet aan het werk zijn noch in onderwijs of opleiding zitten, ouders, peers) adequate keuzes te laten maken.
- **Leerloopbaanbegeleiding uitbouwen voor niet-leerplichtigen.** Voor volwassen lerenden is er nood aan een stevig beleidskader en een concretisering ervan. In het dko moet werk gemaakt worden van het aantrekken en toeleiden van nieuwe doelgroepen.
- **Incentives geven voor geïnformeerde keuzes** voor studietrajecten en bij overgangen in onderwijs, met bijzondere aandacht voor studiekeuzes in de overgang van het secundair naar het hoger onderwijs (ZIE OOK [FICHE 6](#)). Ondersteunend hierbij zijn:
 - de nieuwe matrix voor het secundair onderwijs;
 - duidelijkheid in begrepen en eindniveau van een kwalificatie;
 - communicatie met en participatie van ouders: handelingsgericht samenwerken is hiervoor een van de mogelijke benaderingen;
 - alle onderwijsniveaus en -vormen deel laten uitmaken van het studiekeuzeprocess (dus ook de minder gekende opleidingen of onderwijsniveaus en vormen zoals leren en werken en hbo5).
- **Meer netwerking tussen studiekeuzebegeleiders en actoren uit levenslang leren** Ook toeleiding naar levenslang leren omvat zowel informatieverstrekking als vraag- en zelfconceptverheldering en kan in die zin een onderdeel vormen van loopbaanbegeleiding. De rol en opdracht van het clb hierin moet worden uitgeklaard.

2.4 Begeleiding van psychisch en sociaal welbevinden en preventieve gezondheidszorg

- De voorwaarden versterken om binnen een geïntegreerde benadering van het clb en de school te werken aan preventieve gezondheid en psychisch en sociaal welbevinden van alle leerlingen en doelgroepleerlingen in het bijzonder (ZIE OOK [FICHE 4](#));
- Leerlingenparticipatie en participatie van lerenden bevorderen.

3 Kritische voorwaarden

- **Een onmiddellijke herziening van het financieringsmodel van de clb** rekening houdend met evoluties in de leerlingenaantallen en de toename van de zorgvragen. De gesloten enveloppefinanciering wordt opengebrouwen.
- **Een financieringsmodel voor de clb dat vertrekt vanuit een werklasmeting** die rekening houdt met de totaliteit van de opdrachten van het clb en in het bijzonder met

- de herdefiniëring van opdrachten van het clb zoals bepaald in de decreten op integrale jeugdhulpverlening en het M-decreet;
- de (lokale) afstemming tussen onderwijs en instellingen voor welzijn, volksgezondheid, gezin en armoedebestrijding (draaischijffunctie);
- de termijn waarop efficiëntiewinsten een effect hebben op de werkvloer. Samenwerking vereist bij de opstart in het begin extra inspanningen.

➤ **Het M-decreet implementeren en de impact op omkadering in scholen goed opvolgen**

Het M-decreet en de vernieuwing van diagnostiek zal een andere aanpak vergen van de interne leerlingenbegeleiding (op school) en van de clb. Beide zullen nog sterker aanvullend en complementair moeten zijn. De impact op de competenties, werkdruk, omkadering en de werking van de school in het algemeen moet worden opgevolgd.

➤ **Stimuli voor overleg**

- tussen basis en secundaire scholen;
- tussen buitengewoon en gewoon onderwijs;
- tussen basis en secundair onderwijs, volwassenenonderwijs en dko.

➤ **Een betrokkenheid van de Vlor** bij de commissie Melis die zich onder meer buigt over de ijkingsstoetsen en afstemming van het materiaal voor studiekeuzebegeleiding voor de overgang van het secundair naar het hoger onderwijs. Er wordt expliciet aandacht gevraagd om hbo5 te betrekken in de werkzaamheden van de commissie.

➤ Een versterking van de **competentie van onderwijspersoneel** om de interne leerlingenbegeleiding vorm te geven.

4 Indicatoren om te oordelen of de maatregelen effectief zijn

- Er is een nieuw financieringsmodel voor de clb;
- De innovaties inzake leerlingenbegeleiding zijn geïmplementeerd in het onderwijs en worden geëvalueerd;
- Er bestaat een structuur voor toeleiding naar levenslang en levensbreed leren.

Meer lezen?

[Advies over het ontwerp van besluit integrale jeugdhulp, 19 december 2013](#)

[Advies over kinderen in armoede, 06 november 2013](#)

[Advies over het masterplan hervorming secundair onderwijs, 24 oktober 2013](#)

[Advies over de studiekeuze van het secundair naar het hoger onderwijs,
28 maart 2013](#)

[Advies over het voorontwerp van decreet dringende en andere maatregelen voor leerlingen met
specifieke onderwijsbehoeften, 29 maart 2012](#)

[Advies over welbevinden en gelijke kansen in het gezondheidsbeleid op school, 22 juni 2011](#)

[Advies over studiekeuze naar het hoger onderwijs, 28 januari 2010](#)

Het partnerschap tussen onderwijsaanbieder en onderwijsgebruiker

1 Waar moeten we naartoe?

- Effectiever onderwijs door partnerschap tussen onderwijsaanbieders (scholen, onderwijsinstellingen, schoolbesturen) en onderwijsgebruikers (leerlingen, scholieren, studenten, cursisten en ouders).
- Een positief klimaat over partnerschap zodat participatiestructuren kunnen werken in een geïntegreerd participatief model waarin iedereen zijn plaats heeft, respectvol met elkaar omgaat, verschillen worden gerespecteerd en duidelijk wordt gecommuniceerd.
- Meer dynamiek in de formele participatiemogelijkheden op school.
- Voldoende beleidsvoerend vermogen voor onderwijsinstellingen dat hen toelaat te investeren in communicatie met ouders waardoor er wederzijds vertrouwen kan groeien.
- Minder juridisering in onderwijs.

2 Wat moet daarvoor gebeuren?

2.1 Partnerschap stimuleren en faciliteren

De Vlor pleit voor een overheid die sensibiliserend signalen geeft aan onderwijsaanbieders en -gebruikers over het belang van een goed partnerschap tussen beiden. 'Stimuleren' en 'faciliteren' zijn voor de overheid de beste wegen om partnerschap op schoolniveau te versterken. De Vlor vraagt de overheid daarin te investeren. Het gaat finaal om het creëren van een context waarin participatie mogelijk wordt en alle betrokkenen gemotiveerd zijn:

- Scholen ertoe aanzetten om in hun beleid aantoonbaar werk te maken van participatie op school, gericht op effectief onderwijs als gemeenschappelijk doel. Hiertoe gaan scholen uit van de eigen lokale dynamiek en is de schoolraad het overlegorgaan om het partnerschap mee vorm te geven.
- Scholen in staat stellen om, vanuit een kinderrechtenbenadering, in te zetten op contacten met ouders. Elk kind heeft het recht dat zijn/haar ouders met de school over zijn/haar toekomst spreken. De school organiseert hiervoor kwaliteitsvolle oudercontacten waarop ouders nadrukkelijk gevraagd worden aanwezig te zijn.
- Ouderkoepels de voorwaarden bieden om hun rol te blijven opnemen: m.n. ouders informeren over het belang van participatie en hen hierin effectief ondersteunen.
- Controleren (via de onderwijsinspectie) of de formele participatieorganen als volwaardig adviesorgaan functioneren.

2.2 Factoren wegwerken die het partnerschap onder druk zetten

- **Het capaciteitsprobleem aanpakken**
De keuze (van ouders) voor een bepaalde school kan een element zijn in het partnerschap. Bij onvoldoende capaciteit is die keuzevrijheid niet gegarandeerd (ZIE OOK [FICHE 1](#));

– **Kostenbeheersing**

Hoge schoolkosten vormen een drempel voor participatie. De Vlor vraagt dat de overheid zorgt voor een leidraad waarmee scholen kunnen werken om met onbetaalde facturen om te gaan.

– **Geen overdreven regulering**

De relatie aanbieder-gebruiker wordt het liefst door zo weinig mogelijk regels bepaald. De Vlor vraagt de overheid ten volle in te zetten op ouderlijke betrokkenheid en engagement zonder dit engagement in het schoolreglement te verankeren. Overleg tussen school en ouders is de weg bij uitstek om ouderlijk engagement te bevorderen.

2.3 Nieuwe participatietechnieken verkennen

De school is een plek waar kinderen en jongeren het actief participeren kunnen leren als voorbereiding op maatschappelijke participatie. Van daaruit is een verkenning van participatietechnieken nodig om ook in het (lokale) onderwijsbeleid het actorschap van kinderen/jongeren beter te valoriseren. Tegelijk is de school een deel van het huidige leven van jongeren. Participatie zou daarvan een essentieel element moeten zijn.

2.4 Professionaliseringsbeleid voor onderwijspersoneel

Partnerschap moet de nodige aandacht krijgen in het volledige professionaliseringstraject van alle teamleden (niet alleen onderwijzend, maar ook administratief personeel) met daarbij aandacht voor interculturele communicatievaardigheden, omgaan met andere referentiekaders (o.a. op het vlak van gezinssamenstelling, (kans)armoede, cultuur en diversiteit) en duidelijke communicatie tussen onderwijsgebruiker en -aanbieder.

2.5 Versterking duidelijke communicatie

De overheid zet in haar communicatie met scholen, ouders en andere lokale betrokkenen in op het gebruik van een duidelijke taal. De overheid moet er zich bewust van zijn dat ze niet enkel communiceert met de scholen, maar ook met andere betrokkenen. Dat breder publiek heeft behoefte aan een duidelijke taal. De gehanteerde taal en de aangewende kanalen moeten afgestemd zijn op de diversiteit van ontvangers en gebruikers.

2.6 Aandacht voor participatie van kansengroepen

- Scholen de mogelijkheid geven om personeel in te zetten dat een brug kan slaan met de leer- en leefomgeving van kwetsbare onderwijsgebruikers (ZIE OOK [FICHE 7](#));
- De kennis in kaart brengen over stimuli voor ouderbetrokkenheid en meer specifiek bij kansengroepen.

3 Kritische voorwaarden

– Een transversaal beleid

Maximale samenwerking tussen de beleidsdomeinen Onderwijs, Welzijn & Gezin en Cultuur & Jeugd zorgt voor:

- efficiëntieverhoging;
- minder versnippering in beleidsinitiatieven op het vlak van partnerschap die eenzelfde doel beogen;
- een betere afstemming van regelgeving;
- een verdere verkenning van concepten zoals brede school en flankerend onderwijsbeleid;
- overleg met alle stakeholders van de onderwijsgemeenschap.

– Geen taakverzwaring

De overheid moet ervoor zorgen dat het aangaan van samenwerkingsverbanden en partnerschappen tussen scholen en andere lokale actoren niet leidt tot taakverzwaring voor scholen.

4 Indicatoren om te oordelen of de maatregelen effectief zijn

Er moet onderzocht en overlegd worden op welke manier regelmatig betrouwbare en valide data verzameld kunnen worden die de kwaliteit van het partnerschap tussen onderwijsaanbieders en -gebruikers in beeld brengen.

Verder zijn er enkele indicatoren op te volgen die indirect evoluties op het vlak van partnerschap zichtbaar kunnen maken:

- Het aantal definitieve uitsluitingen van leerlingen op school neemt af;
- Het aantal zaken voor de Raad voor betwistingen inzake Studievoortgangsbeslissingen neemt af;
- De adviezen van klassenraden worden beter opgevolgd.

Meer lezen?

[Advies over kinderen in armoede](#), 6 november 2013

[Gezin en school, de kloof voorbij, de grens gezet?](#), september 2011

[Meester over meester? Een probleemverkenning over juridisering & onderwijs](#), september 2010

Ict-integratie in het leerplichtonderwijs²

1 Waar moeten we naartoe?

- **Digitaal geletterde jongeren**
Dit betekent dat ze functioneel, actief en kritisch digitaal geletterd zijn;
- **Een duidelijk beleidskader** waarbinnen scholen ict-integratie kunnen vormgeven vanuit hun eigen visie, context en behoeften. De eindtermen en ontwikkelingsdoelen zijn hierbij uiteraard richtinggevend;
- **Scholen ondersteunen** op het vlak van visievorming, competentieontwikkeling van leerkrachten, ict-infrastructuur en de ontwikkeling van digitaal leermateriaal.

2 Wat moet daarvoor gebeuren?

- **De overheid rust scholen uit met toereikende ict-infrastructuur:**
 - Knowhow over ict-infrastructuur ontsluiten voor de scholen: de voor- en nadelen van service level agreements, schaalvergroting van ict-infrastructuur, ...;
 - De overheid sluit raamovereenkomsten af met leveranciers;
 - Scholen worden voorzien van voldoende bandbreedte. Zonder voldoende bandbreedte is ict-integratie praktisch onhaalbaar;
 - Ict-infrastructuur is een onlosmakelijk deel van onderwijsinfrastructuur en moet dan ook meteen meegenomen worden bij planning, financiering etc.
- **Leerkrachten professionaliseren door:**
 - laagdrempelige ondersteuning van ict op de klasvloer door lopende projecten vanuit de pedagogische begeleidingsdiensten te versterken;
 - de pedagogisch-didactische ondersteuning door de ict-coördinator te versterken;
 - in te zetten op het navormingsaanbod en projecten met lerarenopleidingen ruimte te geven, waarbij transfer naar de klaspraktijk centraal staat;
 - ict-infrastructuur ter beschikking te stellen aan leerkrachten.
- De ontwikkeling en ontsluiting van digitaal leermateriaal stimuleren via:
 - ontsluiten van archieven (o.a. VRT);
 - Open Educational Resources.
- **Overleg met vraag- en aanbodzijde**
Bij de uitwerking van een beleidskader voor ict-integratie moeten zowel de gebruikers als de aanbieders van ict worden gehoord. Dat is mogelijk in het overleg in de schoot van de Vlor.

² De Vlor bracht recent ook een advies uit over [digitaal leren in het hoger onderwijs](#).

3 Kritische voorwaarden

- De overheid brengt de juridische aspecten van ict-integratie in kaart (privacy, portretrecht, auteursrechten, intellectuele eigendom, aansprakelijkheid, verzekeringen, eigendomsrechten, ...) en ontsluit ze voor de scholen;
- Investeren in Vlaams wetenschappelijk onderzoek naar ict-integratie;
- Een structurele financiering voor ict-infrastructuur (hardware, software en internetconnectiviteit) en voor pedagogisch-didactische ondersteuning zodat de scholen de eindtermen en ontwikkelingsdoelen kunnen bereiken.

4 Indicatoren om te oordelen of maatregelen effectief zijn

- Het monitoringonderzoek 'ICT in het Vlaamse Onderwijs' (MICTIVO) toont een positieve evolutie;
- Er is een positieve evolutie in de peilingen over o.a. informatieverwerving en -verwerking met praktische proef ict (basisonderwijs).

Meer lezen?

[Advies over ICT-integratie in onderwijs, 30 mei 2013](#)

[Advies over conceptnota mediawijsheid, 28 juni 2012](#)

[Advies over digitaal leren in hoger onderwijs, 13 mei 2014](#)

Lopende processen verankeren – maatregelen implementeren en bijsturen

De Vlor vraagt ook aandacht voor enkele maatregelen uit de afgelopen legislatuur. Zo pleit de raad ervoor om de hervormingen van het **hoger onderwijs** van de afgelopen jaren te monitoren, te evalueren en eventueel bij te sturen (subfiche b) en specifieke aandacht te hebben voor de implementatieproblematiek van de taalregeling hoger onderwijs (subfiche c). De Vlor dringt er ook op aan om de processen rond de vernieuwing van het **deeltijds kunstonderwijs** uit de afgelopen legislaturen te laten resulteren in een krachtig niveaudecreet (subfiche a).

En de hervorming secundair onderwijs?

Voor zijn standpunt over een ander zeer belangrijk lopend proces, nl. de hervorming van het secundair verwijst de Vlor naar zijn uitgebreid [advies over het masterplan hervorming secundair onderwijs](#). Naar aanleiding van zijn [memorandum](#) herhaalde de Vlor zijn standpunt over dit plan. De raad vindt het positief dat er een plan is voor de hervorming van het secundair onderwijs en staat genuanceerd achter de marsrichting die het aangeeft voor onderwijsinnovatie. Hij ziet echter heel wat punten die nog verder moeten worden uitgewerkt in overleg met de onderwijsactoren. Daarom vraagt hij aan de toekomstige Vlaamse regering om het overleg over de hervorming van het secundair onderwijs met alle betrokken partners verder te zetten.

Subfiche a Niveaudecreet deeltijds kunstonderwijs

1 Waar moeten we naartoe?

- Het deeltijds kunstonderwijs (dco) versterken door het realiseren van een niveaudecreet

2 Wat moet daarvoor gebeuren?

2.1 Een verbreding én verdieping van het dco

Verbreden impliceert dat het dco erin slaagt nieuwe doelgroepen te bereiken zonder aan de bestaande doelgroep te raken, o.a. door een geactualiseerd opleidingsaanbod. *Verdiepen* slaat dan weer op het beter kunnen ingaan op de specifieke leervragen die bij een deel van de leerlingen leven, zonder dat dit ten koste gaat van de kwaliteit van het onderwijs dat aan alle leerlingen geboden wordt.

2.2 Het artistiek leerproces in het dco maximaal uitbouwen, om gericht te zoeken naar de eigenheid en het talent van elke leerling. Dat kan door meer in te zetten op brede initiatie in de kunsten en op cross-over, zonder daarbij uit het oog te verliezen dat de

verschillende artistieke domeinen specifieke behoeften hebben voor de opleiding van kunstenaars. Ook een brede evaluatie draagt van leerlingen daartoe bij.

2.3 Een duidelijke plaats voor het dko in het kunstonderwijs

Door het dko duidelijk te positioneren in het kunstonderwijs (met ook het hoger en secundair kunstonderwijs) kan het bijvoorbeeld in combinatie met de Aanvullende Algemene Vorming in het volwassenenonderwijs, een tweedekansleerweg worden voor leerlingen die zonder diploma het secundair onderwijs hebben verlaten. De studiebewijzen van het dko moeten worden ingepast in de Vlaamse kwalificatiestructuur en krijgen een civiel effect.

3 Kritische voorwaarden

3.1 Financiering

- Verbreden en verdiepen veronderstelt **bijkomende middelen**. Een eventuele bijkomende inspanning vanwege de gebruikers mag geen afbreuk doen aan de verbreding van het deeltijds kunstonderwijs;
- Instellingen moeten **toereikende werkingsmiddelen** hebben voor hun opdracht en die middelen moeten mee evolueren met die opdracht;
- Een instelling die slaagt in de verbreding van het dko-publiek met bijvoorbeeld leerlingen met een lage SES, of met specifieke onderwijsbehoeften, verdient **incentives**;
- Bij de implementatie van het nieuwe decreet moet er bijkomend geïnvesteerd worden in **pedagogische begeleiding en in de lerarenopleiding**;
- De instellingen van het dko moeten voor ten minste een deel van hun leerlingen een beroep kunnen doen op de **clb** zodat ook daar bijkomende investeringen nodig zijn.

3.2 Infrastructuur

Inhoudelijke vernieuwing vraagt meer aandacht en de nodige middelen voor infrastructuur. Bij scholenbouw moet er vanuit de brede-schoolgedachte én met het oog op efficiëntie systematisch aandacht zijn voor de behoeften van het deeltijds kunstonderwijs.

3.3 Autonomie voor de instellingen

Verbreden en verdiepen van het aanbod gebeurt niet in het abstracte, maar in een specifieke context en met een specifiek publiek. Het vraagt daarom verregaande autonomie van de instellingen op het vlak van de inhoudelijke organisatie van het aanbod, van de oprichting van lesplaatsen en bij het opzetten van samenwerkingsverbanden.

3.4 Inhoudelijk-didactische eisen primeren op organisatorische transparantie

Transparantie van het opleidingsaanbod over de verschillende artistieke domeinen heen is voor de gebruikers wenselijk, maar mag nooit primeren op de soms fundamenteel verschillende didactische eisen van de artistieke domeinen.

3.5 Experimenteren, implementeren, evalueren

- De evaluatie van pilootprojecten en regionale samenwerkingsprojecten moet maximaal worden benut bij de totstandkoming van het niveaudecreet;
- Tussen de goedkeuring van het decreet en de implementatie, moeten de instellingen, de pedagogische begeleidingsdiensten en de lerarenopleidingen ruim de tijd krijgen om de visie, de competenties van het personeel en de organisatiestructuur aan te passen aan het nieuwe decreet;
- De effecten van het niveaudecreet moeten formeel worden geëvalueerd.

4 Indicatoren om te oordelen of maatregelen effectief zijn

- Er is een niveaudecreet dko;
- De participatiecijfers nemen toe, en in het bijzonder bij doelgroepen die nu minder goed bereikt worden;
- Er is minder uitval in het begin van de leerloopbaan omdat de trajecten meer kunnen inspelen op de noden van de leerlingen;
- Er is een duidelijkere rol van de instellingen dko in het culturele leven en het onderwijslandschap.

Meer lezen?

[Advies over de tweede nota hervorming dko, 18 december 2012](#)

[Advies over de conceptnota inhoudelijke vernieuwing dko, 10 mei 2011](#)

Subfiche b Hervorming hoger onderwijs

1 Waar moeten we naartoe?

- **Een consistent hogeronderwijsbeleid**
dat uitgaat van een langetermijnvisie op het hoger onderwijs.
- **Een transparante, eenvoudige en enkelvoudige regelgeving**
die kwaliteitsvol hoger onderwijs garandeert en instellingen hoger onderwijs toelaat om voldoende autonoom te functioneren.
- **Evaluatie van de hervormingen hoger onderwijs sinds 2003**
Op basis van monitoring en evaluatie, komen tot een bijsturing van de eventuele ongewenste effecten van de hervormingen hoger onderwijs:
 - de bachelor-masterstructuur;
 - flexibilisering;

- financiering van de universiteiten en de hogescholen;
- lerarenopleiding;
- hbo5;
- de integratie;
- het nieuw kwaliteitszorgsysteem;
- internationalisering en democratisering van het hoger onderwijs.

2 Wat moet daarvoor gebeuren?

2.1 Een maatschappelijk debat voeren

Om een status quo te vermijden en om de bijgestuurde regelgeving te inspireren, is een maatschappelijk debat nodig met alle stakeholders hoger onderwijs. Dat debat moet gaan over een gedeelde toekomstvisie, de toekomstbestendigheid van het hoger onderwijs, de gemaakte keuzes en de effecten van deze keuzes, de doelstellingen en over de randvoorwaarden die een kwaliteitsvol, internationaal en democratisch hoger onderwijs garanderen. Het debat moet leiden tot concrete voorstellen voor een adequate bijsturing van de regelgeving. De Vlor is bereid in dit debat zijn rol als overlegorgaan op te nemen.

2.2 Toekomstbestendigheid van het hoger onderwijs nagaan aan de hand van volgende vragen:

- In hoeverre is het hoger onderwijs van vandaag bestendig en voldoende zelfevaluerend om de maatschappelijke uitdagingen van morgen aan te gaan?
- Zijn de instellingen stimulerende kenniscentra waar studenten in contact komen met onderzoek en waar ze zich kunnen ontwikkelen als autonome leiders?
- Leidt het jongeren en volwassenen op tot geëngageerde, zelfstandige, kritische en competente burgers die bijdragen aan een welvarende en duurzame mondiale maatschappij?
- Draagt het bij tot de verdere ontwikkeling van een democratische samenleving, door zich open te stellen voor ieder die daarvoor intrinsiek de capaciteiten en de motivatie heeft en door een forum te zijn waar ideeën in alle vrijheid kunnen groeien?
- Speelt het in op de competenties die afgestudeerden vandaag en morgen nodig hebben om zich staande te houden in de zich snel en voortdurend ontwikkelende maatschappij?
- Staat het open voor samenwerking tussen alle verschillende partners hoger onderwijs en maakt het zo kruisbestuiving tussen opleidingen, instellingen en maatschappelijke actoren mogelijk?
- Is er een evenwichtig aanbod aan complementaire opleidingen en kunnen instellingen een eigen profiel hebben waarin elk opleidingstype continu gesterkt wordt in haar zelfstandigheid en specifieke rol?

2.3 Een toetsingskader op basis van actuele doelstellingen vastleggen

Voor elk van de genoemde hervormingen moet worden nagegaan in hoeverre de oorspronkelijke doelstellingen nog voldoende actualiteitswaarde hebben. Op die manier kunnen evaluatiecriteria worden vastgelegd en kan nagegaan worden of met de hervormingen de juiste keuzes gemaakt

werden. Telkens moet ook bekeken worden of de hervormingen geen ongewenste neveneffecten teweeggebracht hebben.

2.4 De Vlor is bereid hiervoor de juiste discussievragen naar voren te schuiven, bijvoorbeeld:

- In hoeverre rechtvaardigt flexibilisering de ermee gepaard gaande werkdruk en juridisering?
- In hoeverre moet Vlaanderen kiezen voor een zuiver creditsysteem?
- In hoeverre is de opdeling professionele gerichtheid/academische gerichtheid internationaal houdbaar?
- In hoeverre moeten bachelor en master meer verzelfstandigen?
- In hoeverre is het hbo5 goed gepositioneerd om zijn rol in het hogeronderwijscontinuüm adequaat te vervullen? (ZIE OOK [FICHE 6](#))
- In hoeverre leidt flexibilisering tot studieduurverlenging?
- In hoeverre is leerkrediet een adequaat middel om studieduurverlenging te voorkomen?
- In hoeverre is de studieomvang van onze bachelor- en masteropleidingen verantwoord in een internationale competitieve context?
- In hoeverre is de financiering van de instellingen hoger onderwijs van vandaag adequaat en wordt er toegezien op de maximale efficiëntie van de middelen?

3 Kritische voorwaarden

- **Alle hogeronderwijsactoren betrekken**
bij de evaluatie van de hervormingen en de voorbereiding van de bijstellingen.
- **Open vizier** van overheid en partners om gemaakte keuzes in vraag te stellen en bij te sturen waar nodig.
- **Monitoren**
van de parameters die indicaties geven over de te evalueren effecten.

4 Indicatoren om te oordelen of de maatregelen effectief zijn

Volgende indicatoren worden voortdurend op een eenvormige manier gemonitord:

- De studieduur is onder controle;
- Het studierendement is verbeterd;
- Het studiekeuzeprocess wordt ingezet in het secundair onderwijs en leidt tot succesvolle studiekeuzes (ZIE OOK [FICHE 6](#) EN [FICHE 8](#));
- De planlast is vereenvoudigd;
- De participatie van kansengroepen aan het hoger onderwijs is verhoogd;
- Het opleidingsaanbod en de instellingsprofielen zijn gevarieerd en complementair;
- Het opleidingsaanbod kan internationaal worden vergeleken wat betreft inhoud en studieomvang van het opleidingsaanbod;
- De reële studiekosten voor studenten worden gekoppeld aan een correcte studiefinanciering;
- De financiering van de instellingen is adequaat.

Meer lezen?

[Advies over uitdagingen voor het Vlaamse hoger onderwijs in de 21ste eeuw, 13 november 2012](#)

Subfiche c Taalregeling hoger onderwijs

1 Waar moeten we naartoe?

- **Versoepeling van de taalregeling om een evenwicht te bereiken tussen:**
 - het Nederlands: een factor in het vrijwaren van de toegankelijkheid van hoger onderwijs
 - als onderwijstaal
 - als sterke wetenschappelijke taal
 - internationale openheid van het Vlaamse hoger onderwijs.

2 Wat moet daarvoor gebeuren?

- **Een oplossing voor de complexiteit van de huidige regelgeving**

Een teveel aan controlemechanismen en belastende administratieve procedures maken de huidige regeling onwerkbaar en vormen een bedreiging voor het na te streven evenwicht. De Vlor stelt daarom voor om de ontelbare controlemechanismen van de taalregeling (in casu de 6 %-regel, de 35 %-regel, de 33 %-regel) te herbekijken.
- **Continuïteit van het anderstalig onderwijsaanbod**

Een verschraving van het aanbod is niet wenselijk want een goed doordacht anderstalig aanbod versterkt net de internationale slagkracht van het Vlaamse hoger onderwijs.
- **Het Vlaamse hoger onderwijs aantrekkelijk houden voor buitenlandse studenten en professoren**

Alleen zo komt men tot internationale uitwisseling van ideeën. Odysseus- en anderstalige tenure track-professoren zullen minder geneigd zijn voor Vlaanderen te kiezen als hun vaste benoeming afhankelijk wordt gemaakt van een taaltest.

3 Kritische voorwaarden

- **Vorming voor anderstalige docenten**

Anderstalige docenten die niet in het Nederlands doceren, moeten een vormingspakket volgen of een portfolio samenstellen, in plaats van de huidige verplichting om niveau B2 te behalen binnen de 3 jaar van hun aanstelling.
- **Geen taalbeperkingen voor lesgevers in het hoger kunstonderwijs en de nautische wetenschappen**

In het hoger kunstonderwijs zal het opleggen van een verplicht taalniveau immers een

negatief effect hebben op het aantrekken van topkunstenaars en buitenlandse studenten die deze lesgevers volgen. In de nautische wetenschappen dreigt men (veelal Franstalige) lesgevers mis te lopen.

➤ **Het beperken van de hoge kostprijs**

Het monitoringsysteem, de taalbegeleidingsmaatregelen en de taaltesten van de docenten, jagen de totale kostprijs van de implementatie van de nieuwe taalregeling sterk de hoogte in.

4 Indicatoren om te oordelen of de maatregelen effectief zijn

- Het aantal buitenlandse studenten en professoren:
Een te rigide taalregeling kan dat aantal buitenlandse studenten en professoren doen dalen, wat nefast is voor de solide internationalisering van het hoger onderwijs.
- Het aanbod kwaliteitsvol anderstalig hoger onderwijs:
Het aanbod moet voldoende uitgebouwd zijn om internationalisering te realiseren.
- De administratieve belasting van de taalregeling:
Deze geeft een indicatie van het aantal controlemechanismen.

Meer lezen?

[Advies over de implementatie van de nieuwe taalregeling in het hoger onderwijs,](#)
20 maart 2013

[Advies over het decreet integratie academische hogeschoolopleidingen](#)
[in de universiteiten, 14 februari 2012](#)

Samenwerken tussen onderwijs en welzijn, volksgezondheid & gezin

1 Waar moeten we naartoe?

- Een integratie en afstemming tussen de beleidsprocessen van Onderwijs met die van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, die bijdraagt tot zowel welbevinden als tot meer effectieve leer- en ontwikkelingsprocessen bij lerenden;
- Binnen integrale jeugdhulp in het bijzonder resulteert de samenwerking in een geïntegreerde benadering met naadloze overgangen, maximale participatie van de jongere en zijn ouders, vermaatschappelijking, tijdige, gepaste en transparante interventies vanuit alle betrokken instanties en subsidiariteit.

2 Wat moet daarvoor gebeuren?

- **Meer samenhang in de regelgeving**
Er moet meer afstemming en transparantie zijn tussen de onderwijsregelgeving en de regelgeving binnen Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, meer bepaald over:
 - de vernieuwde visies binnen het VAPH en het onderwijs voor kinderen met specifieke noden (o.m. over multifunctionele centra, persoonsvolgende financiering en vernieuwing van diagnostiek);
 - de nieuwe benaderingen binnen de welzijnssector (integrale jeugdhulpverlening, Huizen van het kind) en de organisatie van de leerlingenbegeleiding;
 - het preventief gezondheidsbeleid en het preventiedecreet.
- **Een grotere betrokkenheid**
 - van onderwijspartners bij beleidsontwikkeling op diverse beleidsniveaus binnen welzijn, volksgezondheid en gezin en omgekeerd.

3 Kritische voorwaarden

- **Strategische advisering op de Vlor**
Het overleg in de Vlor met actoren uit andere beleidsdomeinen moet worden verstrekt. Waar nodig, moet ook worden samengewerkt met de strategische adviesraad Welzijns-, Gezondheids- en Gezinsbeleid (SAR WGG) waarin de adviesraad integrale jeugdhulp wordt geïntegreerd.
- **Gestructureerd overleg tussen de verschillende beleidsverantwoordelijken**
Onderwijs, Welzijn, Volksgezondheid en Gezin moeten overleggen zowel op ministerieel niveau als op ambtelijk niveau. In dat overleg zijn er garanties nodig voor een voldoende en gelijkwaardige vertegenwoordiging vanuit onderwijs.

4 Indicatoren om te oordelen of maatregelen effectief zijn

- De regelgeving van verschillende beleidsdomeinen op het niveau van de Vlaamse overheid is coherent;
- De beleidsdomeinen Onderwijs en Welzijn, Volksgezondheid en Gezin overleggen structureel op het vlak van de advisering binnen de Vlor en op het ambtelijke en het politieke vlak.

Meer lezen?

[Advies over het ontwerp van besluit betreffende integrale jeugdhulp, 19 december 2013](#)

[Advies over kinderen in armoede, 6 november 2013](#)

Kansen voor buitenschoolse kinderopvang in scholen

1 Waar moeten we naartoe?

- Basisscholen en scholen met een eerste graad secundair onderwijs hebben de kans om buitenschoolse kinderopvang te organiseren op maat van hun publiek en de omgeving;
- De buitenschoolse kinderopvang op school heeft een driedelige functie:
 - *een pedagogische functie:*
kinderen en jongeren krijgen er ontwikkelingskansen;
 - *een sociale functie:*
kinderen en jongeren ontmoeten er elkaar;
 - *een economische functie:*
de opvang maakt het voor ouders mogelijk om de combinatie te maken tussen gezin, school en werk.

2 Wat moet daarvoor gebeuren?

- De overheid garandeert dat scholen beleidskeuzes m.b.t. buitenschoolse kinderopvang kunnen maken inspeland op hun leerlingenpopulatie en de noden in de omgeving;
- De overheid voert een integraal en transparant beleid waardoor er meer samenhang ontstaat met andere relevante dossiers zoals capaciteit en kwaliteit van de infrastructuur, flankerend onderwijsbeleid, sociale voordelen, brede school, inclusie, buitengewoon onderwijs, internaten, gelijke kansen, ...

3 Kritische voorwaarden

- **De onderwijspartners erkennen als een volwaardige gesprekspartner** in het overleg en de beleidsvoorbereiding over buitenschoolse kinderopvang;
- **Uitklaren van financieringsstromen en van de verantwoordelijkheden** van verschillende beleidsdomeinen;
- **Regelgeving aanpassen** door samenhang te realiseren en tegenstrijdigheden weg te werken.

4 Indicatoren om te oordelen of maatregelen effectief zijn

- Onderwijs is een volwaardige partner in het overleg over buitenschoolse opvang;
- Buitenschoolse kinderopvang wordt gefinancierd vanuit andere departementen dan Onderwijs.

Federale bevoegdheden met implicaties voor onderwijs

1 Waar moeten we naartoe?

- Een onderwijstoets voor federale regelgeving;
- Coherentie tussen de maatregelen van de federale overheid met implicaties voor onderwijs en het onderwijsbeleid van de Vlaamse Gemeenschap;
- Regelgeving die van toepassing is op het bedrijfsleven, mag niet onverkort doorgetrokken worden naar onderwijs;
- Minder administratieve lasten en planlast voor onderwijsinstellingen;
- Humane behandeling van jonge asielzoekers;
- De Vlor wordt betrokken bij wijzigingen aan de overblijvende onderwijsbevoegdheden van de federale overheid.

2 Wat moet daarvoor gebeuren?

2.1 Eén auteursrechtenloket voor onderwijsinstellingen

De Vlor pleit voor een vereenvoudiging van de complexe regelgeving voor auteursrechten, o.a. door de realisatie van één auteursrechtelijk loket waar scholen jaarlijks een eenmalige en betaalbare auteursrechtelijke bijdrage betalen voor al hun auteursrechtelijke verplichtingen op basis van een transparante factuur.

2.2 Een aangepaste arbeidswetgeving

- **Statuut voor stagiairs**
In principe is het verboden om stagiairs in te zetten tussen 20u 's avonds en 6u 's morgens, tenzij een wettelijke uitzondering voorzien is. De Vlor vraagt om die te voorzien in de sectoren waar dit noodzakelijk is om werkervaring op te doen.
- **Aangepaste regeling preventie en bescherming op het werk**
In het kader van het compromis over het eenheidsstatuut arbeiders/bedienden wordt een nieuwe regeling voorbereid voor het gezondheidstoezicht en de tarifiering door Externe Diensten voor Preventie en Bescherming op het werk. De Vlor vraagt een aangepaste regeling voor onderwijsinstellingen, opdat:
 - de bijdragen van de onderwijsinstellingen aan de externe diensten niet hoger worden dan tot nu toe het geval was;
 - de dienstverlening aan onderwijsinstellingen met een hoog risico gegarandeerd blijft;
 - de verplichting om te rapporteren over het Comité voor Preventie en Bescherming op het werk of over het bevoegd lokaal comité in onderwijsinstellingen wordt beperkt tot één keer per trimester.

2.3 Discriminatie wegwerken van leren en werken in zorgkunde

- Leerlingen die in het dbso een opleiding zorgkundige combineren met een deeltijdse tewerkstelling moeten opgenomen worden in de lijst van de uitzonderingen op de vereiste van definitieve registratie als zorgkundige om in aanmerking te komen voor de basisfinanciering.

2.4 Een humane behandeling jonge asielzoekers

- Families met kinderen in de leerplichtleeftijd mogen zo weinig mogelijk verplaatst worden naar een ander asielcentrum of opvanginitiatief. De Vlor vraagt daarover een structureel overleg tussen de federale minister bevoegd voor Asiel en Migratie en de minister van Onderwijs.
- Bij beslissingen over het verblijfsstatuut van jonge asielzoekers moet er rekening gehouden worden met de mogelijkheid dat jongeren in een afzienbare tijd een kwalificatie kunnen behalen.

2.5 Een aangepaste fiscaliteit voor onderwijsinstellingen

- Een btw-tarief van 6 % voor de bouw en de renovatie van onderwijsinstellingen;
- Verlagings van het btw-tarief voor elektriciteit voor onderwijsinstellingen;
- Giften aan onderwijsinstellingen fiscaal aftrekbaar maken.

2.6 Regels over personeelsleden van onderwijsinstellingen

- Duidelijk protocol over de aansprakelijkheid van personeelsleden van scholen dat omschrijft wat ze wel of niet mogen doen op het vlak van eenvoudige, kortstondige zorgverstrekking;
- Duidelijkheid over welke vormen van leerlingenvoer beschouwd worden als occasioneel leerlingenvoer waarvoor personeelsleden van scholen geen rijgeschiktheidsattest nodig hebben.

2.7 Een taskforce privacywetgeving

- Oprichting van een task force die een onderzoek ten gronde voert over de toepassing van de privacywetgeving in het onderwijs.

2.8 Levensbeschouwelijke vakken

- De lopende gesprekken over de actualisering van de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken worden verdergezet.

3 Kritische voorwaarden

- **Betrokkenheid van het onderwijsveld**
Alle stakeholders moeten worden betrokken bij wijzigingen in de federale wetgeving die ingrijpende gevolgen hebben voor het onderwijs.

4 Indicatoren om te oordelen of maatregelen effectief zijn

- Scholen kunnen voor elke auteursrechtelijke bijdrage terecht bij één loket;
- Stagiairs hebben een specifiek statuut;
- De bijdrage van scholen aan de Externe Dienst voor Preventie en Bescherming op het werk blijft op het niveau van vóór de invoering van het eenheidsstatuut en de dienstverlening aan onderwijsinstellingen met een hoog risico blijft behouden;
- Onderwijsinstellingen zijn niet langer verplicht om maandelijks te rapporteren over het Comité voor Preventie en Bescherming op het Werk of het bevoegd lokaal comité;
- Dbso-leerlingen die een opleiding zorgkundige combineren met een deeltijdse tewerkstelling, zijn opgenomen in de lijst van uitzonderingen op de definitieve registratie om als zorgkundige in aanmerking te komen voor de basisfinanciering;
- De federale minister bevoegd voor Asiel en Migratie en de minister van Onderwijs overleggen op structurele basis;
- Beslissingen over het verblijfsstatuut van jonge asielzoekers houden rekening met hun kwalificatiekansen;
- Onderwijsinstellingen kunnen het btw-tarief van 6 % hanteren voor hun bouw- en renovatiewerken;
- Onderwijsinstellingen hebben een verlaagd btw-tarief voor hun elektriciteitsverbruik;
- Giften aan onderwijsinstellingen zijn fiscaal aftrekbaar;
- De verantwoordelijkheid van personeelsleden van scholen bij eenvoudige en kortstondige zorgverstrekking is duidelijk;
- Het is duidelijk wanneer personeelsleden van scholen moeten beschikken over een rijgeschiktheidsattest;
- De gevolgen van de privacywetgeving in het onderwijs zijn duidelijk en (de interpretatie van) de regelgeving is aangepast aan het onderwijs.

Meer lezen?

[Advies over het groenboek zesde staatshervorming, 19 december 2013](#)

Index

A

aanbieders, 3, 25, 31, 41
Aanmoedigingsfonds, 30, 31
aansprakelijkheid, 42, 56
administratieve lasten, 55
anderstalige, 30, 31, 32, 48
asielzoekers, 55, 56, 57
auteursrechten, 42, 55
autonomie, 7, 14, 44

B

basisonderwijs, 4, 10, 29, 42
bedrijfsleven, 55
beroepsonderwijs, 25, 27
beroepsopleidingen, 30
beroepsprofiel, 7, 10
bijkomende middelen, 13, 44
buitengewoon, 29, 31, 35, 53
buitenlandse studiebewijzen, 24, 31
buitenschoolse opvang, 30, 53

C

capaciteit, 3, 4, 6, 13, 14, 15, 37, 53
clb, 3, 4, 5, 29, 33, 34, 35, 44
competenties, 4, 9, 24, 31, 35, 45, 46
cursisten, 4, 10, 26, 29, 30, 31, 34, 37

D

deeltijds kunstonderwijs, 3, 4, 30, 43, 44
dienstverlening, 55, 57
dco, 34, 35, 43, 44, 45

E

eindoelen, 17, 21, 22
EVC, 24, 25, 26, 27, 31
EVK, 25, 31
Externe Diensten voor Preventie en Bescherming op
het werk, 55

F

federale, 55, 56, 57

financiering, 3, 5, 9, 13, 17, 31, 41, 42, 46, 47, 51
flexibele leerwegen, 31

G

gelijke kansen, 19, 36, 53
gelijke onderwijskansen, 17, 29
gezondheid, 34
GOK, 29
GOK-middelen, 29

H

hoger onderwijs, 3, 4, 9, 23, 24, 25, 26, 27, 30, 31,
34, 35, 36, 41, 42, 43, 45, 46, 47, 48, 49
hogescholen, 46

I

ict, 41, 42
inburgeraars, 31
inburgeringssector, 31
inburgeringstraject, 30
infrastructuur, 1, 3, 4, 5, 8, 14, 15, 17, 41, 42, 44, 53
innovatie, 21
inschrijving, 5
inschrijvingsdecreet, 31
inschrijvingsrecht, 32, 33
inschrijvingsvoorwaarden, 31
inspectie, 5
integrale jeugdhulp, 33, 35, 36, 51, 52

K

kinderopvang, 1, 3, 53
kwalificatie, 23, 31, 34, 56
kwalificatiestructuur, 21, 22, 23, 24, 44
kwetsbaar, 29, 31

L

leerkrachten, 3, 5, 41
leerlingen, 8, 10, 14, 29, 30, 31, 33, 34, 36, 37, 39,
43, 44, 45, 57
leerlingenbegeleiding, 33, 34, 35, 51
leerlingenvervoer, 56
leerloopbaanbegeleiding, 23, 29, 30, 34

leerplichtonderwijs, 1, 3, 29, 30, 41
leraren, 7, 8, 10, 11, 30
lerarenopleiding, 8, 11, 44, 46
leren en werken, 23, 24, 34, 56
levenslang leren, 31, 34
loopbaan, 8, 9, 24

M

maatschappelijk debat, 46
M-decreet, 4, 33, 35
middelen, 3, 5, 13, 29, 30, 44, 47
migratieachtergrond, 29, 31

N

nascholing, 10, 17
Nederlands, 29, 30, 48
nieuwkomers, 29, 30, 32
NT2, 31
NT2-zomeraanbod, 31

O

ondersteuning, 8, 11, 13, 30, 41, 42
ondersteuningsmogelijkheden, 30
onderwijspersoneel, 7, 8, 9, 10, 11, 17, 35, 38
onderwijsstoets, 55
onderwijsvormen, 7, 29, 31
onderwijzend personeel, 7
opleidingsprofiel, 25
ouders, 7, 24, 30, 33, 34, 37, 38, 51, 53
overheid, 1, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 17, 18, 21, 30, 33, 37,
38, 39, 41, 42, 47, 52, 53, 55
overleg, 1, 3, 4, 5, 8, 10, 18, 35, 39, 41, 43, 51, 53,
56

P

participatie, 25, 29, 31, 34, 37, 38, 47, 51
partnerschap, 1, 7, 37, 39
pedagogische begeleidingsdiensten, 8, 9, 17, 41,
45
planlast, 7, 47, 55
preventie, 55
privacywetgeving, 56, 57
professionalisering, 10, 11, 18
protocol, 56

R

rijgeschiktheidsattest, 56, 57

S

scholenbouw, 44
schooltoelagen, 30
secundair onderwijs, 1, 3, 4, 8, 22, 23, 24, 25, 27,
30, 31, 33, 34, 35, 36, 43, 44, 47, 53
SES, 29, 30, 31, 44
stagiairs, 55
stakeholders, 1, 14, 15, 18, 21, 25, 26, 39, 46, 56
studenten, 8, 9, 10, 29, 30, 31, 37, 46, 47, 48, 49
studietoelagen, 30
Studievoortgangbeslissingen, 39

T

taalregeling, 43, 48, 49
tewerkstelling, 56, 57
traject, 24
trajectbegeleiding, 17, 24, 29, 30

U

universiteiten, 46, 49

V

VAPH, 51
verblijfsstatuut, 56, 57
vervolgcoaches, 30
volwassenenonderwijs, 3, 4, 23, 24, 27, 30, 31, 35,
44
voorbereidend jaar, 31

W

welzijn, 1, 35, 51
Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, 51, 52
werk, 34, 37, 53, 55, 57
werkervaring, 55

Z

zorgbeleid, 33
zorgkundige, 56, 57
zorgverstrekking, 56, 57